

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R . 6 / 7

94. ÅRGANG

27. MARS

1 9 8 2

Moses, Farao og englen som gikk forbi

Hvis man leser historien om Israels folk i den gamle pakts tid, slår det en at et gjennomgående tema i hele historien er ærefrykt for Gud, profetenes lederskap og folkets forhold til Torahen. Allerede tidlig er det en ganske særlig familie som i bokstaveligste forstand kommer vandrende inn i historien. Det er Abraham, hvis opprinnelse nok kan gi opphav til diskusjon, og hvis motiv for emigrasjon sikkert både kan søkes på det økonomiske plan, såvel som på det åndelige.

Bibelen er for det jødiske folk en bok som beretter om hvordan Gud handler med mennesker i forskjellige situasjoner og til forskjellig tid. Den handler fra jødisk synspunkt også om hvordan mennesker reagerer på Guds handling. Skal man derfor ta Bibelens beretning om det jødiske folk alvorlig, og det er man nødt til, når man i hvert fall skal behandle Israels eldste historie, bør man sikker ta det religiøse innhold mer i betraktning enn det profane, som danner en ramme om det hele.

Hvis man derfor betrakter en skikkelse som Abraham, så trer han frem på verdensarenaen, ikke som den velhavende beduin fra Mari-Riket, men som en troens helt og en besluttsom profet, som uten vaklen står inne for den pakt han har sluttet med sin Gud. —

Hvis man betrakter Abraham og hans familie, så er det ikke noe i veien for at han fra et antropologisk synspunkt kunne ha blitt stamfar til et helt folk. — Bakgrunnen for dette kan jo søkes på det økonomiske felt, hva det gamle testamente heller ikke helt legger skjul på, men en bestemt opplevelse i Abrahams liv kan utmerket ha vært medvirkende til en endring av de formelle livsvaner og en sterk understrekning av det moralske krav til mennesket og dets handlinger i ulike situasjoner.

Den tone som blir slått an i historien om Abraham og hans familie er, at såfremt han handler vel, skal det gå ham og hans familie godt. For såvidt virker dette ganske enkelt, men det ligger mere bak enn som så.

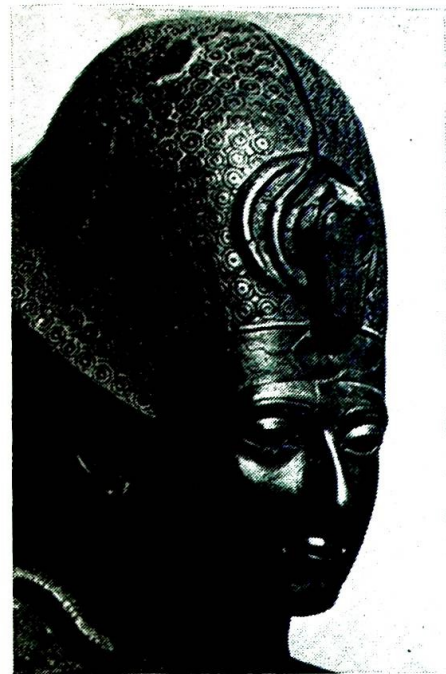
Det å handle er for Israels folk identisk med å la tingene skje. Med å sette i gang, med å blåse liv og

virkelighet inn i den menneskelige tilværelse og de forhold som omgir mennesket. Derfor den voldsomme dramatiske tone i hele denne beretning om mot, tro, initiativ, frykt og undring.

Det ble til oppbrudd, emigrasjon, prøvelser, lidelse, triumf. — Trass i alderdom og svakhet ble familien videreført, men stadigvekk svevet betingelsen over Abraham: såfremt du holder den pakt jeg inngikk

Den hellige skrift legger ikke skjul på at det var vanskelig å skape en nasjon, ikke minst på grunn av menneskers skiftende moralske habitus og vekslende livsvilkår. På et visst tidspunkt ser familien seg nødt til å emigrere til et annet land, hvor levevilkårene etter det ryktet fortalte, skulle være bedre enn i Kanaan, hvor Abraham hadde slått seg ned. —

At dette til en viss grad ikke bare er eventyr og sagn, men at det har en historisk bakgrunn, kan man stort sett medgi. Det er vanskelig for alminnelige mennesker å skjelve hva som er sagn og gjenfortalt myte, men vår våknende sans for historisk komparitet viser oss at der er stor sannsynlighet for at meget av det disse

Ramses II, Farao, «Den Store». En medvirkende årsak til påskens innstiftelse

gamle historier beretter om, har et skjær av sannhet over seg.

Man vet i hvert fall så mye, at de politiske forhold i Egypten på et visst tidspunkt var av en slik art, at man hadde bruk for fremmedarbeidere, og at man kunne anvise de fremmede forholdsvise gode kår, alt etter hvilken jobb de nå kunne påta seg og på hvilken plass i det store riket det måtte være.

I et par hundre år foregikk det muligvis en slags masse-emigrasjon til det rike Egypten. De politisk-økonomiske forhold ble lagt til rette av herskere, som på dette tidspunkt var fremmede: Hyksos. Hyksosfolket hadde invadert Egypten og tatt makten omkring 1500 f.d.a.t. De var naturligvis interessert i å manifestere sine maktposisjoner og bygge ut landet på en slik måte at fremtiden måtte stå i hyksos-kongens tegn.

De var dyktige herskere og administratører, og de var vennlig stemt overfor de fremmede semittiske stammer som kom østfra, ikke minst fordi de selv var av semittisk herkomst.

Etterkommerne av de opprinnelige herskere må forutsettes å være i opposisjon til regimet. I hvert fall lykkes det å jage bort den fremmede maktelite, og de gamle faraoer kommer igjen på tronen.

Systemskiftet førte selvsagt med seg en annen kurs overfor de fremmede, som betraktes som vegeerende. Dette går i hvert fall etter det gamle testamentes

beretninger ikke minst ut over Abrahams etterkommere, som synes i noen grad å ha hatt en privilegert stilling, som også kunne utnyttes politisk, hvilket måtte ansees å være farlig for alle parter.

Faraonene hadde neppe glemt en viss Yussuf Bar Chaim, som på et tidspunkt hadde skaffet seg innflytelse ved hoffet, og således sannsynligvis skaffet sitt folk store fordeler. I hvert fall må man konstatere at den vesle beduinarkaravane som en dag med elleve stammeledere, kameler, hustruer og slaver hadde kryssset grensen til Faraos land, var blitt bofast et sted i Nil-deltaet og neppe følte trang til å vende tilbake til ørkenvandringens usikre fremtid.

I det gamle testamente hører man ikke meget til hvordan det går de øvrige semitiske stammer som er bosatt i Egypten, heller ikke om selve den herskende stamme, Hyksos. Sett fra Bibels synspunkt er det også ganske uinteressant, idet hele fortellingen om Israels folk i Faraos land er opplevd som et drama, hvor det egentlig ikke er mennesker som spiller hovedrollen, men den handlende og skapende gud, JHVH.

Ut fra dette faste punkt fortelles historien om et folk som engang inngikk en forbindelse og en overenskomst med verdensskaperen, og som det går godt, sålenge pakten overholdes. Lider Israels folk nød, så skyldes det enten at det er noe i veien med den religiøse side av saken, eller det er noe i veien med omgivelsene til dette folket.

Temaet i historien om Israels undertrykkelse i Egypten er urettferdighet. Israel har overholdt sin del av avtalen med JHVH, ofret seg i utlendigheten, og det er gått bra. En familie er blitt til flere, et folk oppsto. — Profetien var gått i oppfyllelse, omenn på en annen måte enn kanskje Abraham og den gamle Jakob Israel hadde tenkt seg. —

Men. — Så skjer det. Tilsynelatende helt uforutsett velter begivenhetene inn over Israel. Utrenskningen er i gang. Alt som kan minne egypterne om det gamle forhatte styre må elimineres.

Det går ut over Israel. Man legger ikke helt skjul på at man fra tid til annen har spilt rollen som både kulturell og politisk samarbeidspartner i ulike situasjoner. For Israel er dette helt i orden. Det er ikke mennesket som handler. Det er JHVH, som handler med mennesker, og han handler rett. I hvert fall sålenge han handler med Israels folk, for det har han lovet Abraham, og det tror man blindt på. — Derfor er oppgjørets time urettferdig overfor det utvalgte folk, all den stund andre folk ikke har hatt det privilegium å ha inngått noen pakt med skapningens herre,

En jøde «under åket», slik som egypterne oppfattet ham.

men bare handler ut fra politiske intensjoner.

Nå er Nærorientens historie i oldtiden jo så mye, og tingene skjer ikke alltid i den tidsfølge som det behager oss å lese dem. Detaljer kjenner vi svært så få av, og det kan være vanskelig nøyaktig å få tingene på rette plass.

En ting vet vi imidlertid. Midt i all omveltningen er det en person av semittisk opprinnelse som kommer til å ta hånd om visse ting i den egyptiske politikk. — Omstendighetene omkring hans fødsel er hyllet i legendens skjær. Historien om barnet som blir satt ut på floden og gjenfunnet av en prinsesse, finnes i mangfoldige utgaver i mange folks folklore, og behøver ikke å ha noen forbindelse med Moses eller Israels folk i det hele tatt. —

Det som forekommer sant, er at han

kommer til å spille en rolle i Egyptis historie. — Nå skal det rettferdigvis tilføyes at de gammelegyptiske historikere overhodet ikke nevner navnet Moses i den forbindelsen.

I det 12., 13., 14., århundre f.d.a.t. var navnet Moses helt alminnelig i egyptisk terminologi, og det er vanskelig å peke på at *den* Moses som vi snakker om, er en som vil virke gjenkjennelig for mennesker i det 19. dynastis Egypt.

Moses-skikkelsen er ganske vanskelig å identifisere og ikke minst plassere. —

Var han identisk med en embedsmann som levde omkring 1300 f.d.a.t., altså under Seti I Farao, og som lød navnet Sadde-ammi? Israels folk uttalte det ganske visst litt annerledes, noe i retning av Sjadde-ammi, men betydningen er lik: Guden fra fjellene.

Navnet minner svært om det hebra-

iske JHVH, i hvert fall når det uttales.

Mvis man forbinder denne teori, som det er stor mulighet for ikke er riktig, så er det ikke langt til å forbinde senere begivenheter i Sinai-ørkenen med en førerskikkelse, som tidligere hadde vært muligens en juridisk rådgiver for Faraos, og som lød et navn som for hebreerne kunne lyde som både navnet på en mann og på Abrahams Gud.

Ser vi litt annerledes på Moses og i mer tradisjonelle baner, så kan man vel også se det slik at de bibelske forfattere som så beretningene om fedrene med nasjonale øyne, så på Moses på en helt annen måte enn historikere til enhver tid vil se på ham.

Det hele blir overdrivet og eltet i historiens heksekjule, og blir til noe helt annet enn virkeligheten. Det er kanskje riktig at den rolle som Moses i virkeligheten spilte, er langt mindre enn det bibelforfatterne gir uttrykk for, og den kanskje skal sees i et helt annet lys.

Vi både vet og ikke vet hvem Moses var. — Det vi kjenner til er, sett ut fra personlige vurderinger, beregnet på å understreke og integrere myten om Israel som Abrahams arvtakere og forvaltere av Abrahams pakt. Det er vel også presis det som i våre øyne gjør Moses til det han er, til føreren og til lovgiveren

Det som kunne være interessant å vite noe mer om, er hvordan forbindelsen mellom Moses og det politiske apparat i Egypt var, men som sagt har dette moment hatt liten interesse for oldtidens historieskribere både i Egypt og andre steder.

Det vi har å holde oss til, er antydninger i den israelske tradisjon om at Moses hadde (politisk/økonomisk/juridisk (?))betydning ved faraoenes hoff og regjering, og man mener å kunne antyde at denne Faraos var Ramses II.

I hvert fall synes det å skje et eller annet radikalt med visse israelske grupper i Ramses' regjeringstid 1290—1223 f.d.a.t.). — Holder vi dette sammen med begivenheter under forgjengerne Amos I og Seti I, da det nasjonalt egyptiske herredømme igjen blir opprettet, vil man lett kunne fornemme hvordan nasjonaliseringsprosessen kommer til å danne en antyklmaks mot den fortsatte semittiske innvandring i Nil-deltaet.

For å manifestere deres makt over de fremmede herskerslekter, beslutter faraoenes å bygge byer, ikke minst langs grensene. Det er derfor nærliggende å anta at myndighetene i Egypt for å få dette i gang, har tvangsutskrevet de fremmede.

Det er en historisk kjennsgjerning at det å være under åket for en folkegruppe aldri er særlig morsomt. Det ser ut

til å være en kjedelig egenskap ved mennesket, at evnen til å vurdere medmennesker har sitt utspring i en forutinntatt negativ innstilling, især når medmennesket er i minoritet. Det er som det før er antydning ikke helt sikkert at den negative innstilling faraonene har hatt til de semittiske folkestammer på den tid ikke har vært ubegrunnet. Kanskje det også er en synsvinkel fra hvilken man kan vurdere Moses-skikkelsen. I så fall blir forståelsen av den tradisjonelle beretning i Bibelen en annen.

De bibelske forfattere holder hele tiden på at Israel er Abrahams etterkommer. Det skal ikke benektes. På den annen side må man jo også se det slik, at innvandringen i Egypt har vært en prosess, og ikke et tiltak som en enkelt familie har satt i gang.

Vi vet at det under Hyksos skjedde en kontinuerlig innvandring fra Asia til Afrika, ikke minst av semittiske stammefolk av forskjellig art. Bibelforfattere peker på Abrahams familie, men det har avgjort vært adskillig andre som har latt seg friste av de rike vilkår hos Hyksos-kongene i Egypt.

Rent religiøst har det vært et broket foretagende. De forskjellige semittiske religionsformer blir importert til det polyteistiske Egypt. De israelske stammer i Nil-deltaet unngår ikke å bli påvirket av dette. Kanskje er det riktig, som noen peker på, at det kan være en overensstemmelse med den religiøse revolusjon i det 13.-14. århundre og Israels utvandring. Dertil er vel å si at den muligens er der, men det er vel neppe grunn til å overvurdere den, idet Akhenatons monoteistiske religionsreform ikke hadde en levetid over 20 år, selvom den sikkert hadde tilhengere i vide kretser.

Hvis vilkårene for semittene i Nord-Egypt har endret karakter av en eller annen årsak, er det nærliggende å anta at mange familier begynte å tenke på å utvandre. Hvis det har vært tale om litt av en befolkningseksplasjon i dette fruktbare område, hva ikke er utenkelig, har myndighetene sikkert ikke hatt noe å innvende mot utvandringen fra området. Har det derimot vært tale om en økonomisk forringelse av tilstanden, slik at det har gått ut over den økonomiske politikk i Egypt, endrer bildet seg.

Forsøker man en samling av dette forvirrede bilde av politiske, religiøse og antropologiske endringer i Faraonenes land, kan man kanskje si at Israel, på grunn av en viss politisk favorisering i tidligere tid, plutselig befinner seg på et økonomisk/politisk stadium, hvor deres privilegier blir fratatt dem. De oppfatter seg selv som minoritetsdiskriminert, ikke minst fordi de blir nødt

til eller direkte tvunget til å selge deres arbeidskraft.

Motgangen skaper samhold ofte på tvers av personlige egenskaper og ønsker. — En del av de misfornøyde har forlatt landet, andre overveier det, men trenger en leder. — Det man i hvert fall kan samles om, er at man ønsker å endre de nåværende vilkår på en eller annen måte, fordi man med den jevne manns upolitiske tankegang er overbevist om at den behandling man får er urettferdig. Rettferdighet var på det tidspunkt for jevne mennesker religiøst betinget. Et annet forhold er også at når tidene blir trange, så samles man om stammens myter. De israelsk-semittiske myter kretser om emnet den ene gud og rettferdigheten og Abrahams pakt.

Man vet en hel del om hvordan Faraonene styrte sitt land på denne tiden. Man vet også en hel del om hvordan alminnelige mennesker levde, og også hvordan man tenkte. At forhold som sykdom og ulykke har vært dagligdags begivenheter til alle tider og på alle steder hvor mennesker har levet, er selvsagt. Det har også vært slik under det 18., 19. og 20. dynasti i Egypt.

De voldsomme ulykker som hender den egyptiske befolkning og som Israel utnytter til å peke på særlige etiske elementer og brist i den politikk som føres overfor de undervungne minoritetsgrupper, har helt naturlige årsaker.

I det øyeblikk JHVH sender ulykkene inn over Faraos og hans land, da oppstår Israel som et folk. Her klargjøres og bevisstgjøres det nasjonale tilhørsforhold til en fortid som man inntil nå bare har hørt stammens eldste fortelle om. Hvordan det nå forholder seg, så unngår Israel ulykkene, og ser der oppfyllelsen av Abrahams pakt. Israel har vært rettferdig, men er blitt undervunget, selvom de levde i fred og passet deres arbeide. Det er blitt innført restriksjoner med hensyn til levevis og forskjellig annet, og friheten er blitt innskrenket. Alt dette er nok til å få tankene til å bevege seg i retning: rettferdighet-urettferdighet.

Skal man være rettferdig, så må også medgi at hvis man er troende, det være seg i nødens stund, som hos Israels folk, eller i det daglige, er det riktig å understreke at når Gud handler, så handler han ikke alene på en måte som for mennesker synes uforklarlig, men han handler svært ofte med nærliggende ting. Det hadde Israel oppfattet. Det så JHVH's finger

i den realistiske hverdag, i kvegpest, smittsomme sykdommer, fattigdom og nød.

JHVH handlet rettferdig. Da døden kom til Egypts land, gikk den Israels dør forbi. Ifølge Bibelen var Farao blitt advart adskillige ganger av Moses og Aron, som hadde søkt audiens på grunnlag av åpenbaringer fra JHVH. Israels Gud så de ulykker som datidens jødeforfølgelser medførte og ønsket at folket skulle utvandre til fedrenes land i Asia. Farao sa nei. — Han til og med hånet de jødiske ledere og pekte på at de ikke hadde noe maktapparat å stille bak deres forehavende. De hadde det, og beviste det. —

Hvordan man enn skal trenge inn bak myten om påskens innstiftelse og begivenhetene under jødeforfølgelsene under Ramses II, så må man innrømme at Israel hadde et maktapparat som var sterkere enn det egyptiske militær. Det var et maktapparat som gjennom flere tusen år skulle vise seg motstandsdyktig mot de mest bisarre og oppfinnsomme destruksjonsmetoder som mennesker er i stand til å oppfinne.

Det var den menneskelige tålmodighet og troen på forsynets makt. En åndskombinasjon som man neppe finner hos noe annet folk i verdenshistorien, og som har bidratt til at dette folk fremfor noen har overlevd gang på gang tross iherdige forsøk på å tilintetgjøre det.

Hvis man derfor betrakter det gamle testamentes beretning om dødens engel og jødernes forberedelser til å motta ham, kan man selvfølgelig lese den som et eventyr. Eller man kan betrakte de merkelige tiltak med å male dørstolpene med saueblod som en folkelig tradisjon.

Men den er mer enn som så, hvis man skal lese denne århundregamle beretning med virkelighetens øyne. Den er beretningen om at det er samholdet og beredskapen i ulykkens time, og at det er ved fredens symboler og livets tegn at døden går over til livet. —

Beviset for denne påstand er at Israel overlevde som folk både i fortid og nåtid. Gang på gang har Israei bevist at livet bare vinnes ved en usvikelig tro på at det lykkes.

Første gang var da egypterkongen innførte unntakstilstand i jødekvartert i Gosen. Da gikk det Egypt ille, for i det øyeblikk oppsto Israels folk, og i det øyeblikket ble påskelammet slaktet og det usyrede brød ble tatt ut av ovnen som et symbol på fredens og frihetens flamme aldri kan knekkes og livet til slutt vil stå frem som seierherre. —

Henvend 1300 år senere var det en mann i Jerusalem som minnet mennesker i den nære Orient om det samme. Da var fortegnene bare byttet om. Da var det Israel som var «den sterke mann», og de henrettet ham som en forbryter. — Ikke desto mindre nådde han å spise påskelammet og feire de usyrede brøds fest sammen med sine venner, før de romerske sikkerhetsstyrker med jødiske agenter i spissen kom for å hente ham.

Når jødefolket i dag som for århundrer siden feirer påskefesten ved å spise påskelammet, det usyrede brød, drikke vin og spise bitre urter til, så forteller Israels historie oss om at dette gjør jøder fordi Israel oppsto som nasjon. Påsken feires til minne om at livet er sterkere enn døden, og at det er livet som får mennesker til å stå sammen.

Dette kan naturligvis gjøres på mer eller mindre folkelig måte. Det vesentlige i dette merkelige, som man skal gjøre i anledning av denne jødiske «grunnlovsdag» er: At denne fest er Herrens dag. I påsken var det at Herren lot sin engel dra gjennom Egypt og gjorde Israel fri. Derfor tilhører påsken JHVH alene. For det er HAN som handler.

Påsken blant jøder er en gripende fest. Den kan være høytidelig og omgitt av prakt og store foranstaltninger, men kan også bare være en enkel begivenhet, hvor jøder samles om beretningen om den første påske, et enkelt måltid og et glass vin.

(Forts. side 21)

... Skulle Deres vei en gang falle forbi Xanten ved Nedre-Rhinen, det lønner seg på grunn av den vidunderlige ny-restaurerte Viktor-Dom, så skulle De ta Dem et par minutter foran Heinrich Douvermanns Maria-alter. Det er et av de mest betydningsfulle vitnesbyrd over et tema som den kristne kunst gjennom århundrer i stadig ny variasjon har omformet: «Jesse rot» — Ut i fra Jesse, far til kong David, vokser det liksom ut i fra en rot, et stort tre. I sin opprinnelse og bestemmelse, som blomster og frukter, det jødiske folks storhet, som kalles Kristi stamfedre i Den hellige skrift. Men helt øverst bærer treet som den skjønneste blomst, som den modneste frukt, Jesusbarnet på armen til sin mor Maria.

Hvis De ikke kan medgi at Jesus var sønn av en jødisk mor, og tilhørte det jødiske folk gjennom blodet i sine årer og gjennom omkjæringens paktstegn, så bør De aldri mere synges med på:

Det hev ei rose sprunget ut av ei rot så grann, som fedrene hev sunget av JESSE rot ho rann...

Langfredag

Her ved Korset, inn i Påskefredagens mørke, vil jeg legge mine byrder ned.

Nå gjør livet sitt inntog i Dødsriket og Adam reiser seg fra den lange, drømmetunge søvnen.

DET ER FULLBRAGT!

Randi

Et påskebrev

Kjære Svend Aage:

Det er vanlig at man sender hverandre julehilsener. Men i år vil jeg sende deg en påkehilsen. For er det noen gang vi kristne burde hilse hverandre i glede, så er det ved denne anledning.

Du skriver til meg i ditt siste brev om det sjokk det må ha vært for de første kristne å bli stilt overfor påskedramaet. Og du skriver at den historie kan ikke ha vært funnet på, den må være opplevet. Og så reflekterer du videre over jødernes realisme...

Det er ganske merkelig hvordan du som katolikk og jeg som lutheraner på dette punkt er enige. Og hvorfor er vi enige? Kanskje derfor at påskens innhold — til forargelse og til frelse — er h o v e d - s a k e n . Verken din kirke eller min kan bevise eller forklare alt. Vi står sammen i den intellektuelle maktesløsheten overfor underet. . . I fjor reiste min kone og jeg til Finland for å feire påske sammen med de ortodokse i Uspenski-menigheten. Det var en forunderlig opplevelse. På skjæroorsdag foregår den store fotvaskingsseremonien, og vi fryktet at dette som vi aldri hadde sett før, ville bli en selsom opplevelse. Men når de tolv prester og diakoner er benket og metropolitene Johannes kommer inn i all sin skrud, for deretter å avlegge all sin prakt inntil han står der i den skrøpeligste kjortel for å tjene de andre, da er det bare så riktig. Vi bringes uvilkårlig to tusen år tilbake i tiden, og opplever dramaet så vi kjenner det på kroppen.

De ortodokse teoretiserer ikke så mye, og liturgien er handling mer enn ord. Man lider med Kristus gjennom langfredagen. Og man oppstår med Kristus påskemorgen.

I år skal vi holde påske i vår egen menighet. Det gleder meg at tyngdepunktet etter hvert flyttes fra korsfestelsen til oppstandelsen. Fra sorgen til gleden.

Hvordan det hele gikk til den gangen, kan jeg ikke forstå. Jeg kan heller ikke fatte dogmet om unnfungelsen. Og hvordan det nå egentlig forholder seg med så mangt i bekjennelsesskriftene. Men det skal du og jeg få god anledning til å spørre både Kristus og Maria om i tur og orden når den tid kommer.

Og kjenner jeg deg rett, vil du ganske snart sitte krumbøyet over din skrivemaskin også der, og med iver berette om dine nye kunnskaper! Og jeg synes jeg ser en og annen apostel som smiler i skjegget over den utålmodige redaktør som arbeider uavlatelig — av gammel vane.

Men inntil videre får vi holde dette klart:

Kristus er oppstanden!

Svein

DD- din dag

Verdssoga fortel om merkedagar. Nye merkedagar i framtido vil setja skilje i historia.

Det fins også gode merkedagar i livet til den einskilde.

Merkedagar på godt og vondt — dagar som minnest med takk eller med vemod.

- dagar med håp som brast.*
- dagar med muligheter som rann bort.*
- dagar der livet synest å lukkast.*
- dagen då lengselen fann ro.*

Det fins ein D-dag i alle menneskeliv. Ein avgjerande dag — invasjonsgdag — der Guds krefter bryt inn i livet og skaper fred.

Det er fastetid og påsketid. Merkedag fylgjer på merkedag: Palmesøndag — Jesus på veg til Jerusalem. Loddet er kasta. Han veit kva som ventar.

Skjærtorsdag — det er ingen veg utenom. Getsemane: ikkje som eg vil, berre som du vil, Gud.

Langfredag — vreidens dag der Gud dømmer mennesket si synd.

Påskedag — Herrens dag — den triumferende Kristus seirar over død og grav.

Den triumferande, levande Kristus på leiting etter menneske, D-dagar, merkedagar som sette skilje i verdssoga.

Har desse dagane gått deg forbi?

Fastetid — tid for konsentrasjon om åndelege verdjar.

Gud vil møte deg.

Har du frimod til å møte Gud?

Han dømmer deg ikkje — han vil setja deg fri.

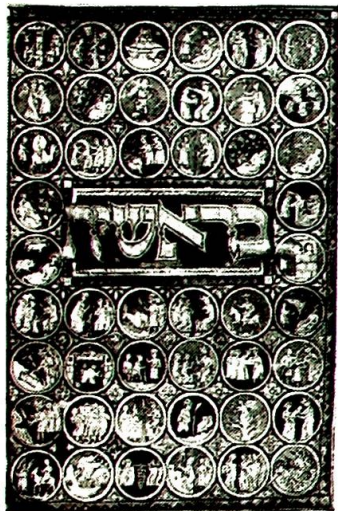
Stans flukta bort frå Gud.

Det kan bli D-dag — Din Dag.

B. B.
(Gand Menighetsblad)

Våre jødiske naboer

Av Ernst Wilhelm Nusselein

Hjemme hos oss hadde vi jødiske naboer: slaktermester Philipp Hertz, som på sine eldre dager hadde oppgitt sin forretning, hans kone Sara og hennes ugifte søster. For oss barn var disse tre onkel og tante Hertz og tante Julchen. De førte, på grunnlag av en beskjedne, gjennom mange år oppspart formue, et stille liv i tilfredshet i eget hus. Våre hus var bygget sammen på en slik måte at de ble forbundet ved en liten gårds-plass. Dørene til våre respektive boliger var åpne hele dagen. På den måten holdt vi to familier et forbindtlig og godt naboskap vedlike.

Som den yngste i en stor barneflokk var dette en fordel for meg i høyere grad enn for mine søsken. Forskolen, dengang het det noe i retning av «Bewahrschule» — var jeg ikke særlig glad i. Min mor hadde alltid hendene fulle, hvor i allverden skulle hun så gjøre av den allestedsnærværende urolige unge? — «Gå inn til tante Julchen!» Dette var den trylleformular som jeg ventet på.

Hva det var som tiltrakk oss ved det jødiske hus, hadde vi neppe noen

klar forestilling om. Selvfølgelig ga de eldre mennesker oss med tålmodighet megen kjærlighet. Tante Julchen holdt lillegutten trøstende og beskyttende i sine armer, engang da han ble hjem-søkt av kikhoste og igjen og igjen ble gjennomristet av hosteanfall, og belønnet anstrengelsen med et stykke sukker eller et eple.

I påsketiden «knepe» vi Matze, det velsmakende usyrte brødet, som i påskeuken er det eneste som må være på et jødisk bord. Men alt dette forklarer vel ikke denne hemmelighetsfulle tiltrekningskraft som disse gamle mennesker og deres fordringsløse husholdning utøvde på oss barn.

Når jeg i dag tenker tilbake på det, tenker jeg som så: Vi var en katolsk familie, hvor det hersket en enkel, naturlig fromhet. Den daglige bønne, særlig den felles bordbønne, var likeså selvfølgelig som det daglige brød. Våre foreldre viste oss en enkel men nøye kristen pliktoppfyllelse. De så gjerne at vi barn i løpet av kirkeåret med stor interesse fulgte påskeliturgen i vår sognekirke. Derfor husker jeg ikke et ord om at far og mor måtte minne oss om våre religiøse plikter. Det hele vokste så selvfølgelig og ukomplisert ut av vane og foreldrenes eksempel og gjerning, at det ikke behøvde andre tiltak. Vi levde, uten å vite det, i en lykkelig verden, hvor religion og hverdag ikke var adskilte størrelser.

Uforglemmelig står fredags aftene for meg, da Sabbaten ble hilst velkommen. Den begynnende skumring fylte huset med en ubeskrivelig feststemning. Husfaren, onkel Hertz, dekket sitt hode med en liten kalott, tok bederemmene og bedesjalet på, og sto så som en prest foran den lille husmenighet. De to kvinner, han kone

og hennes søster, satt andektige ved hans side, da han begynte å synge den stemningsfulle melodi på hebraisk. Etterhvert ble det tent lys, som sto i sølvlysestaker på bordet. Et beger vin ble velsignet og brødet brutt i stykker.

Det var ikke rart at vi barn ble minnet om nattverden ved denne fromme skikk.

Når vi spurte onkel Hertz hva bederemmer var, viste han oss de små hylser, som ved hjelp av disse remler med kunstferdige forsiringer ble festet til panne, hjerte og hender. Svarte lærhylser, hvor det var lagt pergamentremser med ord fra Den hellige skrift. De skal minne brukeren om at hjerte, hånd og ånd er bundet til Gud og skal være innvidd til Hans tjeneste.

På samme måte forholdt det seg med de små tre-hylser, som vi oppdaget på høyre side av inngangsdøren i huset. «Skriv Torahens ord på dine dører og på ditt hus' porter», befaler femte mosebok. Den fromme jøde tar disse ord alvorlig, og forplikter seg dermed til å gjøre Torahen til grunnlag for sitt daglige liv.

Liksom sabbatshilsenen er det også et annet bilde som er blitt uforglemmelig for meg. Hvert år, når jeg hører apostelen Paulus formane menigheten i Korinth i påskeepistelen: «fei ut den gamle surdeig», ser jeg den gamle onkel Hertz kvelden før påskefesten gående gjennom huset med en stor lykt. Omhyggelig lyser han i hvert et hjørne, om det kanskje skulle ligge et lite stykke usyret brød tilbake. Det må det nemlig ikke i «de usyrede brøds dager», som det nye testamente kaller påskefesten. Hvilken symbolsk tale det er, finner vi hos apostelen Paulus!

Vi feiret også sørgedagene sammen med våre naboer. Tante Hertz døde i en høy alder, og vi barn skulle samle oss omkring den åpne kiste for å ta avskjed med henne. I motsetning til kristne begravelser, var alt gjennomført enkelt, men med stor verdighet. Kisten, som var av simple uhøvlede bord, sto på to bukker. Blomster brukte man sedvanligvis ikke. Alle sørget, og som medlemmer av menighet, og som nære venner, hadde man gjort liket i stand og lagt det i kisten. Hun lå der forklart av dødens skjønnhet og hyllet i de foreskrevne likklær, som, slik forekom det oss barn, en kvinnelig patriark fra den gamle pakt. Ved hennes side oppdaget vi en liten pung, og vi fikk vite at den inneholdt jord fra Det hellige land, som den avdøde etter gammel skikk fikk med i graven.

— — —

Mange mennesker hører gjerne om from sed og skikk som den jeg i min barndom lærte hos våre jødiske naboer. Men jeg vet også, og det av erfaring, at det finnes mennesker som reagerer irritert på den slags: *Det er altså den jødiske fromhet! Bare overfladiskhet og barnslighet! Ergret Jesus seg ikke over den slags?* At de på de dager hvor de ikke må spise kjøtt, lar deres vin sile gjennom et stykke tøy, at de ikke skal komme til å sluke så meget som en bitte liten mygg! At de går til angrep på disiplene, som tok et strå opp. De gjorde det nemlig på sabbaten, hvor høstarbeide er forbudt!

Det passer at Jesus alltid har pekt på at sann fromhet ikke kan skapes gjennom lovtrelldom. Loven med alle dens forskrifter har i seg selv ingen hensikt, men er derimot en hjelp.

Han sa: «Jeg er ikke kommet for å avskaffe loven, men for å gi den innhold». —

Selvfølgelig har lov og sed bare verdi som øvelse i ekte fromhet. En øvelse som først blir unnværlig for den som har nådd det nivå som fører til Guds barns frihet, hvis «rettferdighet er fullkommen i større grad enn de skriftklokes og fariseernes».

Kanskje må jeg ha lov til å gi svaret ved å fortelle Dem en anekdote? — Jeg fant den i en liten bok av Heinrich Spaemann, «Die Christen und das Volk der Juden».

Det kommer en gutt med barnebibelen under armen bort til faren som sitter ved skrivebordet. Han spør: «Far, hva er førstegrøde?»

Faren rømmer seg og prøver å hente halvglemt barnelærdom frem i lyset: «Jødene skulle gi det første av deres innkomst, kanskje fra jord — eller frukter fra treet, et lammekid eller ullen fra sauene, som gave til templet. Alltid skulle det være det første og det beste som skulle tilhøre Gud». —

Hvordan i allverden skal man forklare et barn fra en storby den slags?

Faren tenker seg om, og sier så:

«Tenk deg en familie som hadde en have. Liksom vi har. — Så blir jordbærene modne, slik som du liker dem. Så plukket de en kurv av de første og peneste og tok dem med til deres gudstjeneste. Jeg kan tenke meg at man ga dem til mennesker som ikke hadde noen have og heller ikke noen penger til å kjøpe jordbær for».

«Far, bruker ikke vi å gi førstegrøden?» —

«Nei, gutten min». —

«Hvorfor gjør vi ikke det? Liker vi da ikke Gud?» —

Faren rømmer seg og sier etter et øyeblikks nølen: «Gutten min, vi gjør ikke det, det vil si, det er ikke bestemt at vi skal gjøre det, fordi Gud mener at vi kristne gjør den slags av oss selv».

Det var stille et øyeblikk. Så skjer det noe merkelig. Gutten faller gråtende i farens armer, legger hodet inn til hans og sier: «. . . . Men vi gjør jo slett ikke slik!» —

Denne samtalen lot ikke mannen i ro. Gjennom sønnens tårer meldte seg noe i retning av den første kjærlighet til Gud, som han selv åpenbart ikke mere hadde. Han måtte si til seg selv: «Gutten hadde rett, vi gjør i grunnen mindre for Gud enn jødene i den gamle pakt, og jeg har selv

vennet min familie til det. Vi gir ikke det første og skjønneste, men for det meste en bestemt del av vår overflod. Det gjelder over hele linjen. Har vi så gjort rett? — Har Jesus tenkt slik? Ønsket han at vi skulle gjøre mindre for Gud enn folk i det gamle Israel? — For å gjøre det lettere for oss? — Hva skal man egentlig gi Gud? I grunnen vel alt, fordi han også ga alt. Sin sønn, sitt rike».

Kanskje skulle man begynne med førstegrøden igjen? — Øve seg litt på den? — Vårherre var nå en fin pedagog.

(Fra samlingen «Alltag von oben betrachtet»)

Påskentatt

La oss samle våre sinn og i lyttende stillhet gå inn i Påskentattens hellige virkelighet.

Englene er falt over jorden for å kysse Menneskesønnens spor i støvet:

Frykt ikke!
HAN ER HER.
Han er oppstanden.

Søsken, fatt mot!
På alle de trange veiene våre har Hans føtter berørt steinene.

Alle våre veier er Påskeveier.

Randi

★★

Redaksjonen

ønsker leserne

en

gledelig påske!

Jødisk historie om døperen Johannes

Av Kirsten Pallesen

En av de viktigste utenombibelske kilder om døperen Johannes er de opplysninger som den jødiske historieskriveren Flavius Josefus gir om ham i sitt berømte historieverk «Antiquitates Judaicae». Selv om døperen virker noe mer fargeløs hos Josefus enn hos evangelistene, gir Josefus-beretningen et interessant supplement til den nytestamentlige overlevering.

Den jødiske historieskriveren Flavius Josefus ble født i Jerusalem år 37 etter Kristus og døde i Roma tidlig i det 2. århundre. Egentlig het han Josef ben (sønn av) Matthias.

Både gjennom faren og moren var han knyttet til landets fornemste slekter. Han fikk en svært god utdannelse og studerte grundig fariseernes, saduseernes og esseernes læresetninger.

Josefus ble fariseer og rabbiner. I året 64 besøkte han Roma, der det lyktes ham å få løslatt noen jødiske prester fra fangenskap. Kort etter at han var kommet hjem begynte jødernes opprør mot romerne. Opprøret endte med at Jerusalem ble erobret og ødelagt i året 70 etter Kristus.

Den unge fariseeren var øverstkommanderende for de jødiske styrker i Galilea. Han ble imidlertid slått og tatt til fange av Vespasian. Da Josefus forutsa at den seierrike romerske general skulle bli keiser, ble han benådet. Han kom høyt i gunst da det viste seg at profetien gikk i oppfyllelse. Fariseeren tok da keiserens familienavn og kalt seg Titus Flavius Josefus. Det er under navnet Josefus vi kjenner ham best.

Den jødiske historieskriveren levde resten av sitt liv i Roma opptatt av

å skildre sitt folks historie og fremstille den i et så gunstig lys som mulig for gresk-romerske lesere. Hans første arbeid var en redegjørelse for det jødiske opprørs historie, «De Bello Judaico». Deretter fulgte de berømte verket «Antiquitates Judaicae» som omhandler jødefolkets historie fra skapelsen til opprøret mot romerne år 66 etter Kristus. Dette historieverket, som består av tyve bøker, utkom i Roma omkring år 93 etter Kristus.

I dette historieverket skriver Josefus mye om personer og begivenheter som interesserer leserne av Det nye testamentet. En av de mange personene som passerer revy i Josefus' fremstilling er døperen Johannes.

I «Antiquitates» bok 18, kapitel 5 og avsnitt 2 finnes en berømt uttalelse om døperen. Avsnittet er knyttet til beretningen om en krig mellom Herodes Antipas (år 4 før Kristus — 39 etter Kristus) og araberkongen Aretas. Krigen, som trolig fant sted år 36 etter Kristus, endte med stort militært nederlag for Herodes.

Josefus forteller at mange jøder betrakter Herodes' nederlag i krigen som straff fra Gud på grunn av det Herodes hadde gjort mot Johannes,

som hadde fått tilnavnet «døperen». I fortsettelsen gis så en kort karakteristikk av Johannes og hans virksomhet.

Den jødiske historieskriveren har åpenbart et positivt syn på døperen Johannes. Han beskriver ham som «en god mann som formante jødene til å øve dyd og beflitte seg på rettferdighet mot hverandre og fromhet mot Gud og slutte seg sammen ved dåp. Denne dåp var, ifølge Josefus, ikke et middel til syndstilgivelse. I stedet var den en renselse av kroppen og dermed en slags ytre bekreftelse på at sjelen allerede var rensset ved rettferdighet.

Det karakteristiske ved Johannes' opptreden i Josefus' beretning er moralprekenen og dåpshandlingen. Dessuten synes Johannes' tilnavn å være et fast innarbeidet karakteristikum på hans virksomhet. Josefus' anvendelse av uttrykket «døperen» (gresk ho baptistes) viser at denne betegnelsen ble brukt langt utover de kristne kretser.

Josefus-beretningen gir grunn til å tro at Johannes har trukket til seg store folkemasser fra områdene rundt omkring i Judea og øvet stor innflytelse på dem. Josefus forteller at døperen satte folket i en så oppglødd stemning at Herodes fant det klokest å gripe inn før det hele endte med folkeoppstand.

Det foreligger både likheter og ulikheter mellom Josefus' skildring av døperen Johannes og evangelistenes beskrivelse av ham. Både Josefus og evangelistene er enige om at Johannes praktiserte dåp og at han i

sin forkynnelse stilte visse etiske krav. De er videre enige om at hans virksomhet vakte stor oppmerksomhet.

Både Josefus og evangelistene holder også Herodes Antipas ansvarlig for døperens død, selv om motivet for hans inngripen bedømmes ulikt, personlige motiver ifølge evangelistene og politiske ifølge Josefus.

Disse to motivene utelukker imidlertid ikke hverandre. Med det kjennskap man har til Herodes' intriger er det åpenbart at politiske grunner og personlige aggresjoner gikk hånd i hånd.

* * *

Forskerne har ment at Josefus avviker fra den nytestamentlige overlevering når det gjelder beskrivelsen av Johannes' forkynnelse og innholdet av hans dåp. I Josefus' fremstilling finner man intet spor av den flammende eskatologiske (eskatologi = læren om de siste ting) budskap som ifølge evangelistene gjorde et så dypt inntrykk på det jødiske folk.

Josefus nevner heller ikke noe om døperens forkynnelse om den kommende Messias. I stedet tegner han bildet av en god og vis mann som bød sine landsmenn å være gode mot hverandre og fromme overfor Gud.

Den ildfulle ørkenprofeten slik vi kjenner ham fra evangelielitteraturen er hos Josefus blitt dydslærer og moralist.

Ulikhetene er imidlertid mer påfallende når det gjelder skildringen av Johannes' dåp og dens innhold. Josefus nekter uttrykkelig at Johannes' dåp hadde noen forbindelse med bot og syndsforlatelse, en sammenheng som ifølge evangelistene var helt avgjørende. I stedet var den bare et middel til å rense kroppen.

Det rår ingen tvil blant forskerne om at det er evangelistenes skildring som i dette tilfellet svarer mot den historiske virkeligheten. Bildet av Johannes' opptreden og forkynnelse er miljøtypisk. I den nytestamentlige overlevering fremstår Johannes som en representant for den israelittiske profet-tradisjon. Han oppviser sam-

tidig drag som er utmerkende for den åndelige situasjonen i senjødisk tid.

Hos døperen Johannes møter vi en Messias-venten og en eskatologisk høyspenning som er velkjent fra andre jødiske kilder.

At Josefus imidlertid ikke har med disse drag i sin fremstilling er fullt forståelig. Han retter seg i sin skildring ikke først og fremst til den gresk-romerske verden.

I sine bøker viser han derfor en tendens til å fremstille jødernes historie og jødiske forhold i en form som er så lett tilgjengelig og tiltalende som mulig for sine lesere. Det var nødvendig å legge stoffet slik til rette at det passer i lesernes smak og var forståelig for dem. Det er derfor ikke underlig at døperen Johannes i hans fremstilling viser påtakelig likheter med den hellenistiske tidens asketer og vismenn.

Det er videre forståelig at Josefus i sin skildring ikke har plass for døperens massive eskatologiske forventninger og de dermed sammenhengende bots- og dåpsforestillinger.

* * *

Før det store tyvebindsverket «Antiquitates» utkom hadde Josefus skrevet et verk på syv bøker om den jødiske krig. Han begynner med Antioqus Epifanes (år 175-164 før Kristus) og slutter med beretningen om Masadas fall i år 73 etter Kristus.

Josefus forteller at keiser Tiberius syntes godt om verket og befalte at det skulle offentliggjøres. Man antar at dette verket forelå ferdig oversatt til gresk omlag år 77 etter Kristus.

Denne utgaven «De Bello Judaico» kjennes fremdeles og dessuten en slavisk oversettelse av verket. Det interessante med den slaviske oversettelsen, som riktignok stammer fra en langt senere tid, er at denne utgave har med stoff som ikke forekommer ellers i Josefus-overleveringen. Det gjelder blant annet et avsnitt om døperen Johannes.

I denne kilden tegnes det et merkelig bilde av døperen. Beskrivelsen av klesdrakt og levesett viser tydelig

at Johannes har brutt konsekvent med sivilisasjon og kulturliv. I ansiktet likner han en villmann og samtidig er han overjordisk som en ånd uten legeme. Hans forkynnelse er rent politisk-messiansk. Den preges av ropet om frihet fra de verdslige maktøverne. Det er forkynnelsen og ikke dåpen som er det viktigste i denne fremstillingen. Nokså sentralt står også døperens konflikt med politikere og religiøse ledere.

* * *

Forskerne er svært uenige om hvorvidt dette slaviske kildestoffet, som gir en slik eiendommelig skildring av døperen, egentlig går tilbake til Josefus eller om det er et senere innskudd i teksten. Det siste er vel det mest sannsynlige. Selv om altså dette slaviske Josefus-vitnesbyrd neppe lar seg bruke som historisk kilde eller må innta plass som kilde av lavere rang, viser det likevel hvordan døperen er blitt betraktet innen ulike grupper. Det gir også verdi som eksempel på hvordan legenden inntar og viderefører historisk stoff.

Det viser at det i periferien av den evangeliske fortellingsstrøm er vokst frem mye religiøs diktning av for-

(Forts. side 21)

Som mand og kvinde.

Ægteskab i vanskeligheder

Det pluralistiske liv

I de senere år har det været moderne at snakke om, hvor pluralistisk samfundet og menneskelivet er blevet: indviklet og kompliceret. Og det er sandt, at når man har et fag, som man skal følge med i, så sker udviklingen meget hurtig og der er derfor en meget stor og hastigt videnskabelig videnmængde, som stiller krav til en, samtidigt med at mange fag griber stadigt mere ind i hinanden. Det er også sandt; at det moderne samfund — når det er bedst — giver det enkelte menneske langt flere valgmuligheder til selvudfoldelse end tidligere samfund gjorde, men selv om det kan gøre det sværere at vælge i den enkelte situation, må det naturligvis i sig selv være en stor fordel og en rigtig udvikling. Og der er mange andre områder, hvor forholdene er blevet mere indviklede, som de må blive det, når stadigt flere mennesker skal leve og arbejde sammen i et samfund.

Men det er ikke sandt, som det ofte hævdes, at det også har vanskeliggjort de grundlæggende forhold i menneskelivet: meningen med livet, forhold til godt og ondt og rigtigt og forkert. Eller for den sags skyld forholdet mellem mand og kvinde, mellem forældre og børn, mellem mennesker i det hele taget.

Men er vi at også disse forhold er blevet anderledes end før, at de er blevet mere komplicerede og vanskeligere at tage stilling i — så er vi blevet ofre for propaganda og indoktrinering; eller som Bibelen siger det: for falske profeter. ¹⁾

en eneste forklaring på denne mening er jo, at vi har bøjet os for kravet om sækularisering, om verdsliggørelse af disse forhold ²⁾, og så må vi stoppe op og tænke om. Det er afgørende for os og vort liv. Gud har jo ikke forandret sig, og han har heller ikke givet os — sin skabning — en ny brugsanvisning.

For det menneskelige liv gælder altså stadig de samme regler. Det kan være blevet vanskeligere at se dem, det kan være blevet lettere at fravige dem — men de er der, som de altid har været og altid vil være, fordi der kun findes een Gud og fordi denne ene Gud har skabt mennesket med sit formål.

Det er en følge af Syndefaldet — en af de væsentlige — at vi mennesker altid vil gøre forhold og ting indviklede og komplicerede ³⁾, hvor de i Gud, deres ophav, er enkle og ligetil. Det gør det måske lettere at finde undskyldning og udflugter for egen svigten. Det er ikke mindst ansvarsflygtigelse af denne art, som megen snak om samfundets pluralisme anvendes til, og dårligere kan man vel ikke tjene dem, som man siger man ønsker at hjælpe.

Hva er nu formålet med denne bestrægtning indenfor vor emnekreds?

Ægteskabsrådgivning

Det er igen et forsøg på at hjælpe ægtepar, enten fra at komme i alvorlige vanskeligheder eller til at prøve at komme ud af dem, hvis de er i van-

skeligheder. Hvor der i det hele taget findes ægteskabsrådgivning idag ⁴⁾, er den som regel dårlig — den slags, der kun kan konstatere at skaden er sket og bruddet en kendsgerning. Eller som endog medvirker til at udvide afstanden mellem ægtefællerne (eller den anden). Så hjælper det kun kort tid at forsøge at forbedre de fejl, der altid kan findes i omgivelserne.

Der er kun een hjælp for ægteskaber i vanskelighed og een vej til at forhindre, at de kommer i alvorlige vanskeligheder, og det er at lægge dem i Guds hånd. Søren Kierkegaard siger: «Der hører til et kærlighedsforhold det tre-dobbelte: den elskende, den elskede, kærligheden; men kærligheden er Gud». ⁵⁾ Så enkelt er det.

En katolsk præst og ægteskabsrådgiver i Schweiz siger det sådan:

«Jeg er overbevist om, at den Opstandne også har magt til at genoplive døde ægteskaber. "Jeg er Opstandelsen og livet; den som tror på mig, skal leve, om han end dør" (Joh. 11, 25). For årsagen til at et ægteskab i det hele taget lever er ikke så meget ægtefællernes kærlighed, men troen på ham, i hvem til syvende og sidst al kærlighed har sit levende udspring.. .

Jeg tror ikke, at to mennesker, som gifter sig, allerede er modne til ægteskab på bryllupsdagen. Men det er også nok, hvis de er modne til bryllup. Hvis de samtidig har en levende tro på den Opstandne, får de hele deres ægteskabelige liv som kærlighedsfrelses-historie, i hvilken de kan blive modne til ægteskab». ⁶⁾

En levende tro på den Opstandne, ja, Det er ikke nogen betingelse for at indgå et gyldigt, uopløseligt ægteskab ⁷⁾. Men det er betingelsen for et godt og hvad vi kalder lykkeligt ægteskab, for at det skal blive til ægteskab, som Venetz også siger ⁸⁾. Der findes naturligvis ikke-kristne, der lever et lykkeligt ægteskab, hvor deres kærlighed er i stadig vækst. Men så drejer det sig netop om ægte (= uselvvisk) kærlighed, og «kærligheden er Gud».

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbejder

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

Hva er tro?

Jamen, hvad består en «levende tro» da af? Det er vel ikke noget, man sådan uden videre kan skaffe sig? Er troen ikke Guds gave?

Jo, det er sandt. Men det er også sandt, at den ikke nægtes nogen, som ønsker den. Det er ligeså sandt, at ønsket og viljen til tro (og til kærlighed) viser sig i handlinger. Jesus siger: «Den, som har mine befalinger og holder dem, han er den, som elsker mig; og den, som elsker mig, skal elskes af min Fader; og jeg skal elske ham og åbenbare mig for ham»⁹⁾.

Stræber vi altså efter at gøre hans vilje (selv om det ikke lykkes hver gang), så vil vi vokse stadig mere ind i hans kærlighed. Denne stræben er levende tro. Og Gud besvarer den med sin almægtige kærlighed. Kan der så endnu være problemer?

Ja, det kan der da. Livet her på jorden er aldrig problemfrit og kan ikke være det. Men med den indstilling (: at vi virkeligt ønsker at gøre Guds vilje) og med den hjælp, det sikrer os, kan alle problemer løses, vil alle problemer blive løst eller i det mindste kunne bæres, indtil de kan løses. Nogle af de mest udbredte vil slet ikke opstå.

Undervisning er nødvendig

Man kan bare ikke stræbe efter at gøre Guds vilje uden at kende noget til den. Derfor begynder Jesus jo også med at sige: «Den, som har mine befalinger . . .». For ægteskabets vedkommende vil mange — også præster — idag sige, at de ikke har Jesu be-

falinger, og det er kun tildels forkert¹⁰⁾. For den resterende del ligger skylden hos Kirken, som er sat til at forvalte Jesu befalinger og holde dem frem for os, så vi kan stræbe efter dem, og som på dette område har svigtet og for en stor del stadig svigter¹¹⁾, både som helhed og lokalt.

Paven har personligt lagt et grundlag i sine onsdags-katekeser (som ble brat afbrudt, men nu er optaget igen), men det er bare den første spæde begyndelse.

Direkte ægteskabsundervisning er nødvendig, livsnødvendig¹²⁾. Så længe vi ikke gør en alvorlig og energisk indsats for den, er det hykleri og tomme floskler, når vi beklager os over ægteskabets forfald, og når vi prøver at lappe på skaderne hos dem, det går ud over (ikke mindst børnene).

Ægteskabsundervisningen skal naturligvis starte hos præsterne — i seminarierne¹³⁾. Præsterne må lære igen, at ægteskabet ikke er en «verdslig ting»⁴¹⁾, men i høj grad sorterer under Gud og Kirken¹⁵⁾, og at det derfor hører til deres kaldspligt at undervise og rådgive i det. Ægteskabsundervisningen skal omfatte børnene, som et normalt og naturligt led på flere tidspunkter i deres religionsundervisning, hvor den hører hjemme. Den skal omfatte de unge, før de indgår ægteskab, så de ved noget om, hvad de står foran, og den bør omfatte en opfølgning efter nogen tids ægteskab¹⁶⁾.

Der ligger ingen undskyldning i at sige, at det har vi ikke kræfter til. Vi gør så meget andet af tvivlsom værdi. Men det drejer sig her om over 90 % af vore mennesker, af alle mennesker. De har eller får fra Gud kald til ægteskab. De skal opnå det evige liv og hellighed i kraft af deres kald. De skal i deres kønsliv «blive vidnesbyrd om Ånden»¹⁷⁾ og herliggøre Gud som billede på Treenigheden¹⁸⁾.

Hvordan skal de bare kunne begynde på alt dette, når de ikke ved noget om det? Og det er ikke menneskene alene, der svigtes. Det er fremfor alt Gud. Når kønslivet skal være vidnesbyrd om Ånden og herlig-

Vår kjære

SØSTER LOUISE-MARGRETHE BORNEMANN

døde på St. Josephs Institutt i Oslo, den 4. mars 1982, i en alder av 74 år, etter 52 års klosterliv.

Vi anbefaler vår medsøster til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE..

gøre Gud som billede af Treenigheden — så forhindrer denne mangel på viden, på undervisning altså i vid udstrækning dette vidnesbyrd, denne herliggørelse. Det er ufatteligt, at vi kan blive ved på denne måde.

Veslemøy og Erik Guldager

— — —

NOTER

- 1) Mt. 7, 15 ff.
- 2) Jfr. f. eks. «Som mand og kvinde...» VII, note 31.
- 3) Jfr. f. eks. «Til orientering», marts 1978 (s. 5, brev af 20.2.78).
- 4) De færreste katolske præster (i hvert fald i vore lande) tør f. eks. påtage sig den.
- 5) Søren Kierkegaard: Kjerlighedens Gjerninger (Gyldendal, Kbh. 1962), s. 120.
- 6) Josef Venetz: In der Ehe Gott erfahren (Rex-Verlag, Luzern 1977), s. 148-149.
- 7) Jfr. «Til orientering», marts 1978.
- 8) Jfr. også dr. teol. U. Ranke-Heinemann: Om ægteskabets teologi («Til orientering», juni 1974), s. 8, 3. og 4. afsnit.
- 9) Joh. 14, 21.
- 10) Selv om de fremgår af Bibelen og kan læses der.
- 11) Jfr. b. a. katolsk ungdomslederkritik ved pavens besøg i Tyskland («Katolsk orientering» nr. 17 1981, s. 13). Se hertil også brev til Kongregationen for tros læren, «Til orientering», dec. 1976.
- 12) Allerede freden i verden begynder i familierne, sagde Moder Teresa i Oslo. Jfr. også Johs. Paul II i tale til Kongregationen for tros læren 16.10.81: «Lad os altså opdrage familierne godt; lad os yde dem den helt nødvendige hjælp for at beskytte dem mod de trusler og farer, som de møder næ-

(Forts. side 21)

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Hallvard Rieber-Mohn minnes Sigrid Undset

Får man en bok av Hallvard Rieber-Mohn i hendene, venter man at den skal være god, og boken om Sigrid Undset danner ingen unntagelse.

Her er en bok som alle beundrere av Sigrid Undset vil glede seg over, og som vil gi leseren større innsikt i hennes forfatterskap.

Boken begynner med å omtale en av Sigrid Undsets første bøker, Fattige skjæbner, en av de bøkene som nesten er glemt av de fleste på grunn av hennes overveldende middelalderromaner som kom senere.

Rieber-Mohn peker på at selv om disse noveller i dag virker håpløst gammeldagse, bekrefter de likevel Undsets enestående evne til innlevelse og evne til å se den urett de lider

som er dømt til «fattige skjæbner».

Rieber-Mohns essay om disse noveller må gi leseren lyst til selv å ha et «gjensyn med Fattige skjæbner».

I essayet Sigrid Undset og historien gir forfatteren oss innblikk i hennes enorme historiske viten.

Hans egen viten om Sigrid Undset er ikke mindre, her kommer han inn på hvilke kilder hun øste av og hvor grundig hun gikk til verks. Intet var overlatt til tilfeldighetene, og dette må historikere som Edvard Bull, Oluf Kolsrud og Fredrik Paasche bekrefte at det historiske er det intet i veien med.

Troverdigheten i hennes skildring av middelaldermennesker draes itvil av f. eks. prof. Edvard Bull, som mener at Kristin Lavransdatter reage-

rer svært så moderne på tilværelsen.

Rieber-Mohn trekker også frem Sigrid Undsets barndom og hvordan hun bevisst ble ført inn i historien av sine foreldre, og ble vennet til en sunn skepsis, og det slår en under lesningen igjen å tenke hvor viktige de første leveår i et menneskes liv er.

«Gjensyn med Fattige skjæbner» og «Sigrid Undset og historien» er bearbeidelser av gamle tekster. «Sten på sten» derimot er nyskrevet til denne boken. Og her er det, som tittelen antyder, Sigrid Undsets «oppbygging» av en Gudstro.

At hennes konversjon til den katolske kirke kunne vekke slik ballade, forundrer vel mange i dag. Rieber-Mohn belyser på en ypperlig måte hvordan hennes samtid så på denne hendelsen og hvordan hun selv ad fornuftens vei endte i Moderkirken. Som hun selv sier et sted at «Vår Herre hentet meg inn fra utmarken» direkte fra vantroen.

Middelalderdød, det siste kapittel i boken, er også nyskrevet. Man kan kanskje undre seg over temaet og tittelen: Middelalderdød. Er ikke døden den samme for nutidens mennesker og de som levet i middelalderen? En slutning for den enkelte av livet her på jorden, at noen tror at det kommer noe mer etter døden, er jo en annen sak.

Rieber-Mohn gir oss her et bilde på at døden ikke bare angikk den som døde, men noe som i større grad enn nå angikk hele slekten, og han belyser Sigrid Undsets skildringer av døden.

I det hele er denne boken umåtelig interessant, det er lenge siden jeg har lest en like god bok, og den kan anbefales på det varmeste.

Solveig Fjeld

Hallvard Rieber-Mohn:
Sten på Sten,
fem blikk på Sigrid Undset.
Aschehoug 1982, 160 sider.

ET STED Å BO I OSLO FOR TO KATOLSKE STUDENTER

Har du et sted å leie ut, eller kjenner du noen som kjenner noen så ta kontakt med:

Kristina Bilicz og Ida J. Tálos
Blomsterveien 1
1600 FREDRIKSTAD
Tlf. 032-21 509 eller 032-11 036

NORDMENN INTERESSERT I KATOLISISMEN

Ifølge en meddelelse fra Kirkens Informasjonstjeneste i Oslo uttaler pater Kjell Arild Pollestad O.P., at det synes å være ganske stor interesse for den katolske kirke i Norge. Pater Pollestad har vært den katolske kirkes offisielle talsmann i bare fire måneder og er den yngste blant dominikanerne i Oslo.

Polen og polsk katolisisme står i fokus i øyeblikket, hevder Pollestad, som har nok å gjøre med å besvare telefonoppringninger og avlegge skolebesøk.

Ifølge Kirkens Informasjonstjeneste mener pater Pollestad at nordmenn finner samarbeidet og forståelsen mellom fagbevegelsen og kirken i Polen for ganske usedvanlig.

Pater Pollestad, som kommer fra et luthersk miljø på Vestlandet, mener forøvrig at nordmenn flest har en viss tilbakeholdenhet overfor katolisismen.

Han sier at man hele tiden, igjen og igjen, må forklare at katolikker ikke tilber Jomfru Maria eller paven i Roma! —

«Folk blir overrasket når de hører at Kristus står i sentrum også for katolikker», sier pater Pollestad. «Man blir overrasket når man hører at den katolske gudstjeneste foregår på norsk, og at adskillige katolske prester i Norge er nordmenn!»

STØTT CARITAS NORGE

Giro 20 20881

Afrika og paven puster ut etter vellykket reise

Bergen (NØP) Det hersker liten tvil om at Afrika-turen til den reiseglade pave Johannes Paul II har gitt positive resultater. Omgitt av store sikkerhetsstyrker har han fått møte både kristent og muslimsk Afrika som har vist at de har såvel nasjonale kulturelle som politiske og religiøse røtter solid forankret i jordsmonn som har næringsstoffer nok.

På sin ukelange reise har paven møtt flere statsoverhoder, blant dem president Mathieu Kerekoux i det marxistiske Benin. Kirken i Benin har lenge vært under stadig press etter at den nye regjeringen overtok etter det gamle franske kolonistyre. Til tross for dette presset har Den romersk-katolske kirke hatt fremgang, og paven kunne celebrere messe i det fri for flere tusen mennesker på en stadion i hovedstaden Cotonome.

I Nigeria, som var første stoppested, besøkte paven flere større byer. På en friluftsmesse med over en halv million fremmøtte, trakk han frem det positive i det nigerianske familiemønsteret, der barn blir betraktet som en velsignelse, og der familiesystemet sørger for gamle, syke og fattige.

Sterkere enn kjernekraftverk.

Ved avreisen fra Nigeria sendte paven en hilsen til en spesiell person: det nigerianske barn. Han sa at ved å behandle andre slik du ønsker at de skal være mot deg, så «vil du ha en større kraft enn alle kjernekraftverk i hele verden, fordi du har kraft til å bringe fred og lykke til verden».

Møte med Islam.

Selv om kristendommen har hatt fremgang på det afrikanske kontinentet, så har utbredelsen av Islam vært vel så stor, om enn ikke mye større i det samme området. Det var derfor knyttet store forventninger til et planlagt møte mellom paven og en delegasjon fra islamske trosretninger i Nigeria.

Det viste seg at dette måtte gå ut, antakelig på grunn av indre islamske stridigheter om sammensetning av delegasjonen. Likevel fikk det 61 år gamle katolske overhodet gjort det klart at han ønsker en utvidet dialog mellom de to monoteistiske religionene, for på den måten bedre «kunne forstå hverandre både på lærd og på vanlig mellommenneskelig plan, i familien og i arbeid og fritid».

I en kort tale i VIP-rommet på flyplassen i Kaduna, Nigeria, understreket paven at hvis «vi rekker hverandre hendene i Guds navn, så kan vi oppnå mye. Vi kan sammen arbeide for både harmoni og nasjonal enhet i oppriktighet og gjensidig tillit. (Av 80 millioner nigerianere er omlag halvparten muslimer, 6 av 18 millioner kristne er katolikker). Vi kan samarbeide om rettferd, fred og utvikling. Det er mitt håp at vår solidaritet i brorskapet i Gud kan gjøre fremtiden lys for både Nigeria og hele Afrika».

Pavens oppsummering.

I onsdagsaudiensen i forrige uke i Roma kom paven selv med en oppsummering av reisen i Afrika i tre punkter:

- 1) «Kirken i Afrika er blitt afrikansk. Det er på tide at de afrikanske kirker selv blir misjonerende.
- 2) De afrikanske kirker blir stadig konfrontert med både teoretisk og praktisk materialisme. Dette tror jeg vil bli møtt med sterk motstand fra en spontan religiositet som er ekte afrikansk.
- 3) Det må legges vekt på en evangelisering av den afrikanske kultur som i seg selv danner en praktfull basis for levendegjøringen av kristendommen på dette kontinentet».

Med en slik oppsummering er det vel all mulig grunn til å tro at paven er fornøyd med resultatet av og inntrykkene fra sin reise, og ikke minst ser optimistisk på utsiktene for den videre utviklingen av kristendommen i Afrika.

Den nordiske valfart til Lourdes

24. juni til 1. juli 1982

8 dagers flyreise med full pension

Pris: Kastrup—Lourdes, tur/retur, på hotel d.kr. 3.200,—
Særpris for syge og handicappede på «Accueil» . . d.kr. 2.800,—

Læger, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Valfartspræst: Pater Per WAAGØ, O.M.I.

VALFARTSKOMITEEN, Barsehøj 25, DK. 2900 HELLERUP.

UTRENSKNINGER I PARTIVENNIG PRESTEFØRENING

Warszawa (KN) Den avsatte leder for den katolske forening «Pax» i Polen, Ryszard Reiff, er blitt fratatt sitt medlemsskap i foreningen for seks måneder.

I alt er 21 medlemmer, derav ti fra presidiet, blitt suspendert. De suspenderte er utstøtt fordi de sto for en «politisk og ideologisk skadelig linje» i 1981.

Med utrenskningene er nå den katolske «Pax»-foreningen på linje med stats-sjef Jaruzelski. Foreningen ble opprettet på 1950-tallet og har alltid støttet regimet.

Brev fra Lech Walesas skriftefar til Polens ungdom

Brevet spres for tiden overalt i Polen

Gdansk, 10. feb. 1982

Kjære unge polakker!

Mens jeg skriver til dere, opplever jeg det samme som dere. Dere er fortvilte og nedslåtte, dere tror at deres verden er lukket, at dere ikke har noen fremtid. Dere stiller spørsmålet: Hvordan skal man leve videre? Det er en del som endog tviler på om det er verdt å leve i dette land eller overhodet leve.

Den tid vi opplever nå er meget vanskelig, bitter og smertelig. Det er ikke den første periode av tvilrådighet, forfølgelse og lidelse i løpet av de siste to hundre års historie. Vi vet ikke hvor lenge denne periode vil vare, men vi vet at den får en avslutning, for etter hver natt kommer dag, og etter hver langfredag kommer gjenoppstandelsens søndag. Vi venter på en dag full av solskinn.

«Og det er også derfor jeg får gjennomgå alt dette. Men jeg skammer meg ikke over det. For jeg vet hvem jeg har satt min tro til og jeg er overbevist om at han makter å bevare det han har betrodd meg, inntil Dagen kommer» (2. Tim. 1, 12).

Våre forfedre har holdt ut gjennom gode og onde tider på denne jord! Nå er tiden kommet til en modenhetsprøve for de nålevende generasjoner. Vi må gjøre hva Fedrelandet forventer av oss. Vi er verken ringere eller svakere enn våre fedre og bestefedre. Kanskje er vi bedre?

Folkets holdning og deres holdning, kjære unge, overfor den politiske omveltning i desember 1981 har vist at vi er i ferd med å bli et besindig og rasjonelt folk, at vi begynner å sette oss mål i forhold til våre krefter. Nasjonen har

bøyd av for slaget, den har ikke besvart vold, forfølgelse og undertrykkelse med ny vold. Den verdifulle del av nasjonen er ridderlig og kristen. Den lider i stillhet.

Vi leser hos St. Peter: «Men skulle dere allikevel få lide for rettferds skyld, så er det bare en lykke. Vær ikke redde for dem, la dere ikke skremme» (1. Pet. 3, 14), — og hos St. Johannes kan vi lese: «Om verden hater dere, da skal dere vite at den har hatet meg før dere. Hørte dere verden til, da ville verden holde av det som som jo var dens eget; men fordi dere ikke hører verden til, og jeg har valgt dere ut av verden, derfor legger verden dere for hat. . . . Alt dette kommer de til å gjøre mot dere på grunn av meg, — fordi de ikke kjenner ham som har sendt meg» (Joh. 15, 18-19 og 21).

Vi trues ikke av kamp bror mot bror eller av terrorisme. De som taler om annet, kjenner ikke folket idag eller også er de fiender og søker å forlede det til det onde.

I dag må det arbeides mer enn noen-sinne for Fedrelandet. Og dere, kjære unge, er de Fedrelandet har særlig bruk for i prøvelsens tid. Jeg tror at dere

klarer å motsette dere dem som vil gjøre dere til tankes- og viljesløse mennesker, dem som vil styre deres sinn og vilje, dem som sier at sannhet er løgn og løgn er sannhet. Men man må ikke la seg slavebinde innvendig. Man skal overalt erkjenne sannheten og bevare den i sin hukommelse og i sitt hjerte. La dere ikke spinne inn i provokasjonenes nett, la dere ikke trekke inn i gateopptøyer.

At dere motsetter dere ondets krefter beror på at dere forblir på denne jord blant deres landsmenn og forbereder dere og vokser opp til det som er fremtiden. Det er ikke lett, men «jo vanskeligere det er å være polakk, dess bedre er det å leve i Polen».

Det er nødvendig for dere å utvikle sinn og karakter mest mulig, for at det skal være stadig flere mennesker som er kloke, selvstendig tenkende, med fantasi og med dyptgående viten, slik at dette land kan opphøre å være verdens tigger. Det er nødvendig å arbeide inderlig med seg selv: Søke å være grundig, ærlig, sannru, ansvarsfull, solidarisk og fremme alle de egenskaper som vi har så meget bruk for.

. . . Man bør også etter evne støtte andre med råd og gode ord, inngyte håp og

dele det som man disponerer over utover sitt behov.

Dere skal ikke være «jernmenn» eller «marmormenn». Dere må finne frem til den riktige vei for det menneske som skal oppfylle mange generasjoner polakkers hån.

Polen går ikke til grunne, for det har en patriotisk ungdom som er klok, fornuftig og kreativ, og fordi vårt folk er offervillig og solidarisk, rettfærdig og forent i hverdagens anstrengelser.

Kjære unge, jeg vil slutte disse betraktninger med noen ord fra kompletet i prestens breviar: «Vær våkne og på vakt! For deres motstander djevelen går omkring som en brølende løve, på jakt etter noen å sluke. Vær faste i troen, og stå ham imot! Og du Herre, forbarm deg over oss».

Gud velsigne dere. Måtte Guds mor, Kirkens mor, og madonnaen fra Jasna Gora gi dere sin støtte.

Fader Henryk Jankowski,
sogneprest ved
Sta Birgittas verftsogn,
kapellan for Solidaritet.

PAVEN UT PÅ NYE REISER TIL POLEN OG SPANIA

Bergen (NØP/KD) Såvidt hjemkommet etter en ukes reise i Afrika, er det gjort kjent at pave Johannes Paul II vil ut på nye reiser.

Foruten de reisemålene som alt er

kjente, vil paven dra til Spania i oktober i anledning feiringen av den hellige St. Teresa av Avilas 400-års jubileum. Likeledes ble det kjent at han på nytt vil besøke Polen, denne gang i august, uten at noen fast dato ble angitt.

Allerede i månedskiftet mai/juni skal paven besøke England og Skottland. Forut for dette skal han til Portugal, og reisen til Sveits, som måtte avlyses i fjor på grunn av attentatet, vil bli gjennomført etter at han forlater De britiske øyer.

Om den politiske situasjonen i Polen sa paven at han er meget ulykkelig over den krigsrettstilstanden som nå preger hans fødeland. —

«Jeg vet ikke om den nåværende polske regjeringen vil eksistere når paven kommer. Krigsrettstilstanden har vart siden 13. desember i fjor. Vår Frue har eksistert i 600 år», sa han. Hentydningen var ment på Madonnaen av Czestochowa, som har jubileumsdag den 26. august.

MAXIMILIAN KOLBE HELLIGKÅRES 10. OKTOBER

Vatikanstaten (KN) Pave Johannes Paul II kommer til å helligkåre sin landsmann pater Maximilian Kolbe OFM.

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Ved helligkårelsen av Auschwitz-offeret Kolbe etterkommer paven ønskene fra både polske og tyske biskoper. Pater Kolbe hadde ofret sitt liv i 1941 for å redde en polsk far til mange barn fra den visse død. Denne familiefaren, Franciszek Gajownicek, skal være til stede ved helligkåringen i Roma i høst.

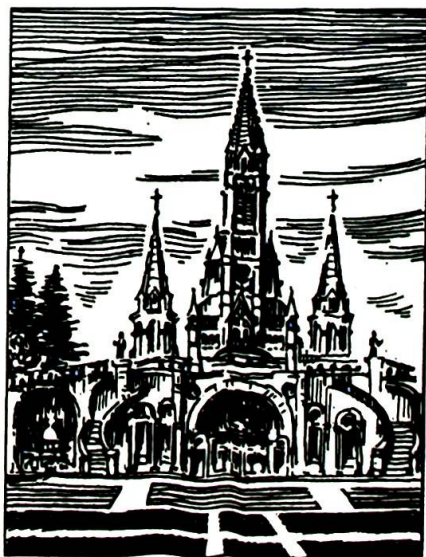
Maximilian Kolbe ble født 7. januar 1894 i Zdunske-Wola. I 1918 ble han presteviet. Fransiskanerpateren satte i gang en Maria-bevegelse, og bygde opp den katolske presse både i Polen og i Japan, der han arbeidet i syv år. Han ble arrestert av Gestapo i 1939.

BISKOPER MOT VAPENHJELP GUATEMALA

Minneapolis (KN) Erkebiskop John Roach, som er president for den amerikanske katolske bispekonferanse, er gått mot militærhjelp fra USA til Guatemala.

Mordet på en amerikansk misjonær fra Wisconsin i februar og de mange andre ugjerninger i Guatemala gjør det, ifølge Roach, klart at den amerikanske politikk overfor Guatemala mer burde gå ut på å fremme rettfærdighet og mindre på å øke maktpotensialet.

M
i
l
i
t
æ
r
v
a
l
f
a
r
t

til
LOURDES

- avreise fra Oslo med nattog den 31. mai, tilbakekomst Oslo med nattog den 10. juni.
- et katolsk tilbud til kristne soldater og befal
- UNKF har utgitt et hefte med opplysninger og bakgrunnsmateriale. Dette heftet kan fåes ved henvendelse til sognepresten eller UNKF's sekretariat.

Akk så sant det er! — Det er Arne Gunnarsjå, som med et lunt glimt i øyet medgir at den religiøse humor har trange kår her til lands.

Øyenbryn heves og munnviker senkes i forargelse når det kommer uttrykk frem som minner om at selv Vårherre er med i den store flokk som finner menneskelivet allsidig og berikende og på mange måter til å smile av.

Og den offisielle presse?

Kanskje det bare er katolikker og jøder . . . som?

Om ikke annet så er Malangendommen nå utkommet i bokform. Tittelen burde vel være:

«DOMMERENS BOK!» —

BISKOPER GIR STØTTE TIL VALGET I EL SALVADOR

Bergen (NØP) De fire romersk-katolske biskopene i El Salvador har igjen gått ut med støtte til valget 28. mars. «Til tross for unormale tilstander er valget en fredelig måte for majoriteten av folket til å si nei til vold og å gi uttrykk for sin mening»

I følge uttalelsen fra biskopene «ønsker et flertall av folket i El Salvador ikke terror hverken fra høyre eller venstre, eller overgrep begått av elementer i hæren eller av sikkerhets-styrkene».

Videre sies det at konflikten i landet «har internasjonale årsaker, og er blitt så internasjonalisert at beslutninger som må tas for å løse den ikke lenger ligger i hendene på folket i El Salvador. Stormaktene bidrar til at konflikten holdes vedlike», og internasjonale massemedia «har blåst opp og fordreid fakta, og skapt et falskt bilde av hva som skjer i landet».

Arturo Rivera y Damas, biskopen i hovedstaden San Salvador, sa senere at den nasjonalforsamlingen som blir valgt må ta makten fra de militære og tvinge fram en løsning på det han beskrev som en komplisert konflikt. «Stormaktene og deres satelitter gir inntrykk av at realiteten for folket som blør og lider i El Salvador betyr mindre for dem enn hva deres geo-politiske interesse gjør», la han til.

Rivera etterfølger Oscar Romero, biskopen som for to år siden ble skutt og drept mens han holdt gudstjeneste. (EPS).

GLEMP FÅR TRE NYE HJELPE-BISKOPER

Vatikanstaten (KN) Paven har utnevnt tre nye hjelpebiskoper til de to polske erkebispedømmene Gniezno og Warszawa. Begge ledes tradisjonen tro av den polske kirkes primas, som nå er erkebiskop Jozef Glomp.

Erkebispedømmet Gniezno får hjelpebiskopene Jerzy Dabrowski (50), som har vært sekretær for Glomp, og Jan Nowak (50), rektor for presteseminaret i Gniezno. Ny hjelpebiskop i Warszawa blir Kazimierz Romaniuk (54), rektor for presteseminaret der.

«KRISTENFORFØLGELSE VERRE ENN UNDER NERO»

San Salvador (KN) Kristenforfølgelsene under de romerske keiserne Nero og Diokletian var ikke så ille som den forfølgelse som de kristne utsettes for i El Salvador. Det mener den salvadoreanske kirkelige kommisjon «De kristnes solidaritet». I en appell til pave Johannes Paul II ber de ham om å bruke hele sin innflytelse og moralske

autoritet til å få slutt på folkemordet av kristne i El Salvador.

En talsmann for bevegelsen, presten Benito Tovar, sa at det i løpet av de siste tre år var blitt drept 26 prester og 463 kateketer i El Salvador.

BISKOP REFSEER BEGGE SIDER

San Salvador (KN) Den apostoliske administrator i San Salvador, erkebiskop Arturo Rivera y Damas, er overbevist om at valgene i El Salvador i slutten av mars er det eneste håp om å få slutt på borgerkrigen. Han innrømmer likevel at utsiktene til det for øyeblikket ser alt annet enn lovende ut.

I et intervju med utenlandske journalister bekreftet han at de fleste overgrep blir utført av høyre-ekstremistene. Men han tilføyde at venstrefløyen også sto for et betraktelig antall misgjerninger.

Det er ikke prestenes oppgave å engasjere seg politisk, sa Rivera. Men de skulle oppfordre det troende legfolk til å ta politisk ansvar og arbeide for å skape et bedre samfunn.

Valget i El Salvador faller nesten sammen med to-årsdagen for mordet på erkebiskop Oscar Arnulfo Romero.

Biskop Rivera omtalte i den forbindelse sin forgjenger som en ekte profet som bestrebet seg for rettferdighetens seier.

Biskop Rivera gjentok også sitt tilbud om å megle i konflikten. Forutsetningen måtte være at begge parter anerkjente ham som meliommann. Den militære overkommando i El Salvador stiller seg ennå meget skeptisk til samtaler med geriljaen.

FENGSEL FOR PREST I POLEN

Warszawa (KN) Militærdomstolen i distriktet Pommern har dømt den katolske prest Boleslaw Jewulski til tre og et halvt års fengsel. Jewulski hadde den 20. desember kommet med «oppvigeriske forslag» fra prekestolen i sitt sogn Polzin, mente retten. Dette er den første dom mot en katolsk geistlig etter krigsretten ble innført den 13. desember. Flere dommer ventes.

Ifølge dagsavisen for den kommunistiske ungdomsforbund, «Sztandar Młodych», ønsket aktoratet seks års fengsel. Men retten skal ha tatt hensyn til formildende omstendigheter — sogneprestens gode vandel og at han følte seg berettiget til å komme med utbruddet fordi han var blitt påvirket av menighetsrådet.

ERKEBISKOP ØNSKER APEN NEDRUSTNINGSDEBATT

San Francisco (KN) USA og Nato bør forplikte seg til ikke å være den første til å bruke atomvåpen. Det sier den katolske erkebiskop av San Francisco, John R. Quinn.

I en høring for en senatskomité for rustningskontroll gikk erkebiskopen inn for at USA skulle omgjøre vedtaket om å produsere Cruiseraketter og nøytronbomber. Taktiske atomvåpen må avvises på et moralsk og politisk grunnlag, sa erkebiskopen.

Muligheten for atomkrig er det farligste problem i politikken idag, mener erkebiskop Quinn. Det atomare rustningskappløp må fordømmes som en farlig, kostbar og usikker basis for fred. Det er påkrevet å arbeide for en øyeblikkelig vesentlig reduksjon av rustningskappløpet, sa erkebiskopen.

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

«HVORFOR ALT DETTE OPPSTUSSET?» SPØR TASS

Bergen (NØP) Etter all publisiteten om de sultestreikende pinsevennene i den amerikanske ambassade i Moskva, har det offisielle sovjetiske telegrambyrået TASS kommet med en artikkel under overskriften: «Hvorfor alt dette oppstusset?»

Som kjent har syv pinsevenner fra Sibir oppholdt seg i kjelleren i ambassaden fra 27. juni 1978, da de kom dit for å få hjelp med å emigrere. Den 17 år gamle Ioann Vashchenko ble overfalt av sikkerhetspolitiet utenfor ambassaden og de andre rømte derfor inn dit, og har siden vært et diplomatisk problem for de to supermaktene. Både sovjetiske og amerikanske myndigheter er redd for at flere vil prøve å forlate Russland på denne måten, dersom de syv får emigrere fra ambassaden.

I desember i fjor startet to av pinsevennene, Augustina Vashchenko og hennes datter Lidiya, en hungerstreik for at resten av familien (21 personer i alt), som fremdeles bor i Sibir, skal få reise ut av landet. Ved å nekte å ta til seg væske ble tilstanden så kritisk at de to oppnådde at deres sak ble tatt opp på møtet mellom utenriksministrene Haig og Gromyko. I det kalde politiske klimaet mellom de to landene var det ikke mulig å finne en løsning på problemet.

Det hele endte med at president Reagan selv sendte et brev til de to og ba dem om å avslutte streiken. Da var Lidiya så avkrefet at hun en dag senere, den 30. januar, måtte sendes til et sykehus utenfor ambassade-området.

I artikkelen fra TASS er man forbauset over president Reagans bekymring for Lidiyas liv, og sier at «ingen i USSR har eller kommer til å forfølge L. Vashchenko», religionsfrihet er garantert i den sovjetiske grunnloven. Artikkelforfatteren trekker ellers fram at Lidiya ble utvist fra Chernogorsk Baptist-pinsevenn kirke i 1961, uten å nevne at på dette tidspunkt ble kirkene i USSR presset til å kvitte seg med de medlemmene som ikke ønsket en strengere statlig kontroll.

Først og fremst angriper artikkelen presidenten og amerikanske massemedia for å blande seg opp i «Vashchenko-affæren», og å gjøre den til et «anti-sovjetisk» show, ledet fra Det hvite hus. Lidiyas sultestreik blir beskrevet som en «protest mot at hun angivelig ikke får forlate landet og reise til USA».

Keston College har i sitt siste nummer offentliggjort et brev fra Lidiya Vashchenko til president Reagan, hvor hun takker ham og det amerikanske folk for støtten, og forteller at hun nå vil reise tilbake til familien sin i Sibir for å fortsette sin kamp for å få emigrere derfra.

HETS MOT PAVEN I TSJEKKO-SLOVAKIA

Praha (KN) Det kommunistiske partiorgan «Rude Pravo» har i en artikkel nylig forklart at pave Johannes Paul II har omgjort kirken i Polen og i Tsjekkoslovakia til redskaper for å undergrave enheten blant folkene i de sosialistiske land. Kirken under denne paves ledelse sto dermed på reaksjonens side.

SKAL VATIKANET MEGLE?

Managua (KN) Regjeringen i Nicaragua ønsker at Vatikanet skal megle mellom seg og kirken i landet i forbindelse med biskopenes anklager mot sandinistenes indianerpolitikk. De katolske biskoper har flere ganger beskyldt regjeringen for grove brudd på menneskerettighetene ved tvangsforflytningen av drøyt 8.000 indianere fra de nordøstlige grensetraktene. Regjeringen på sin side mener at biskopene er inspirert av USA i en aggressiv politikk som tar sikte på å skade den nasjonale enhet.

Erkebiskop Obando har avvist regjeringens planer om å invitere en kommisjon fra Vatikanet til å megle. Nicara-

gua har diplomatiske forbindelser med Den Hellige Stol, og det går godt an å ta kontakt med paven nuntius i Nicaragua, sier erkebiskop Andrea Cordeiro Lanza. Han sa samtidig at de nicaraguanske biskoper hadde godt belegg for sine anklager mot regjeringen i indianerspørsmålet.

INGEN PAVEREISE TIL MELLOM-AMERIKA

Vatikanstaten (KN) Vatikanet har dementert de rykter som er oppstått i Italia og Panama om at paven akter å besøke Mellom-Amerika i april. Ifølge ryktene skulle paven ha sagt ja til en invitasjon til Panama, og planlagt å reise til El Salvador i samme forbindelse.

FENGSEL TRUER ERKEBISKOPEN

Seattle (KN) Den katolske erkebiskop av Seattle, Raymond Hunthausen, kan bli dømt til fem års fengsel og en bot på 10.000 dollar. Det opplyser skattemyndighetene i Washington.

Erkebiskop Hunthausen har holdt tilbake halvparten av sin inntektsskatt dette året i protest mot atomvåpenopprustningen i USA. Et antall lutherske

prester har sagt at de akter å følge hans eksempel.

En talsmann for skattemyndighetene sa at loven gjelder like mye for alle, og at man ikke kunne ta hensyn til den enkeltes politiske eller ideologiske motiver for skatteunndragelsen. For hvert år skatteunndragelsen fortsatte, ville fengselsstraffen forlenges med fem år.

Erkebiskop Hunthausen har imens fornyet sin kritikk av USAs atomvåpenpolitikk. Under et foredrag ved Notre-Dame-universitetet i Indiana betegnet han «forberedelsene til en atomkrig» som «en global korsfestelse av Kristus».

Han sa samtidig at han ikke ønsket å oppfordre andre til å følge hans eksempel og nekte skatt.

VATIKANET INFILTRERT

Bonn (KN) Det vest-tyske nyhetsmagasinet «Konkret» kommer i sitt siste nummer med avsløringer som kan få en enorm sprevirkning — dersom de medfører riktighet. I alle fall vil de vel signe bladet med økt salg.

Det dreier seg om bekjennelser fra dr. Hans Langemann ved Bayerns innenriksdepartement, som fra 1957 til 1970 arbeidet i BND — den vest-tyske etterretningstjeneste. Ifølge ham og de «dokumenter» han legger frem skal BND ha infiltrert den katolske kirke og til og med Vatikanet.

En nøkkelagent skal «Emil» ha vært - en agent med et årsbudsjett på 429.800 DM. I hans tjeneste skal en hel rekke BND-agenter ha arbeidet: EVA 1200 («Fatti») ved Vatikanets hemmelige arkiv; EVA 1801 («Caruso»), et medlem i jesuitterordenen; EVA 1203 («Bischof»); EVA 902 («Don Ignatio»); og den viktigste, EVA 901 («Bruno»).

«Bruno» leverte ikke bare Vatikanedokumenter, men også materiale om italiensk innenrikspolitikk og konfidensielle rapporter fra katolske misjonsordener. Han skal ha hatt en månedslønn på 2.500 DM og av og til høye særpremier (en gang 20.000). Han skal ha blitt utnevnt til biskop. Hans BND-karriere ble avsluttet en gang etter at Brandt ble kansler med en sluttpremie på 20.000 DM.

Ifølge Hans Langemann skal også BND ha klart å plassere en agent «Baumann» nær Wiens erkebiskop, kardinal Franz König i 1967. Den tysk-ungarske Roland von Vermes skal ha drevet spionasje for Øst-Europa, ved å finne ut hva kardinalen visste om forholdene der. Dessuten skal «Baumann» ha hatt god tilgang til Vatikanets utenriksdepartement (dvs Statssekretariatet), Malteser-ridderordenen, det biskopelige ordinariat i Eisenstadt og Theresianerforeningen i Wien.

BISKOP STØTTER ARBEIDERE SOM SIER OPP FRA RUSTNINGSINDUSTRI

Amarillo (KN) Biskop Leroy Mattheisen av Amarillo i Texas, som ifjor oppfordret arbeiderne ved en våpenfabrikk til å si opp sitt arbeid, har nå opprettet et solidaritetsfond som skal støtte de arbeidere økonomisk som følger hans oppfordring.

Biskopen har fått gaver bl. a. fra presteordenen Maria-Immaculata-Oblatene (OMI) og fra en mellomkirkelig fredskommisjon.

KATOLSKE BISKOPER STØTTER PAISLEY MOT DE HOMOFILE

Belfast (KN) De katolske biskoper i Nord-Irland har kritisert regjeringen i London for dens planer om å gjøre homoseksuelle aktiviteter straffrie også i Nord-Irland. Londons forslag innebærer en avkriminalisering der det skjer i privatsfæren og frivillig blant voksne. Dermed stiller biskopene seg bak protestene fra Ian Paisley og hans «Democratic Unionist Party».

Biskopene understreker at deres kritikk mot lovendringsforslaget ikke bunder i noen manglende forståelse for de homofile. At bestemte handlinger er moralsk gale betyr ikke at mennesker med bestemte legninger er dårlige.

London har lagt frem lovendringsforslaget etter at den europeiske menneskerettighetsdomstol i oktober ifjor slo fast at den nord-irske lov strød mot paragraf 8 i den europeiske menneskerettighetskonvensjon.

TOPPMØTE FOR JESUITTENE BEROLIGER ORDENEN

Frascati (KN) Jesuittene skal få velge ny ordensgeneral, og det i løpet av 1982, hvis det lar seg gjennomføre praktisk. Det var en av konklusjonene etter jesuitterordenens toppmøte i Villa Cacalletti mellom Frascati og Grottaferrata ved Roma.

Allslags snekkerarbeid utføres REIDAR MYRVOLD & SØN

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

LUTHER PÅ LANGSPILLPLATE

Bergen (NØP/KD) Forberedelsen til Lutherjubiléet i 1983 er forlengst kommet igang, og Øst-Tyskland forbereder blant annet det statlige plateselskapet å gi ut hele 10 langspillplater med stoff av og omkring Martin Luther. To plater skal inneholde tekster fra Luthers bibeloversettelse, hvor landets dyktigste kunstnere skal lese fra Skapelsesberetningen, om syndefloden, samt noen av salmene.

Seks andre plater skal innspilles med salmer skrevet av reformatoren. Dresdener Kreuzchor skal lage en innspilling med motetter under ledelse av den forlengst avtroppede kantor og dirigent Rudolf Mauersberger.

To plater er også viet bondeopprøret i 1525 og revolusjonspresten Thomas Müntzer, som Friedrich Engels skildret som reformasjonens egentlige helt.

Lederne for de rundt 90 provinser og semi-provinser som de 26.000 jesuittene i verden fordeler seg på var kommet til Roma for å diskutere med hverandre og den personlige delegat som paven meget overraskende satte i spissen for kirkens største ordenssamfunn i oktober i fjor. Innsettelsen av delegaten Paolo Dezza og hans assistent Giuseppe Pittau var en reell tilsidesettelse av ordenens valgte general, pater Pedro Arrupe, og den prest som han hadde utnevnt til å lede ordenen under hans sykdom.

Med dette grep paven inn i jesuitterordenens selvstyre på et vis en ikke har sett sidestykke til siden 1774, og de fleste tolket dette som en klar mistillit til ordensledelsen. Fra flere hold — bl. a. fra franske, kanadiske, amerikanske og tyske jesuitter — er det blitt uttrykt misnøye med pavens inngrep.

På flere hold ble det antatt at Dezza og Pittau skulle lede ordenen i flere år, og forberede valget på ny ordensgeneral, bl. a. ved å utpeke nye provinsialer (lokale ledere) med andre meninger om ordenens kurs etter hvert som de gamles embedsperioder (6 år lange) løp ut. Det er antatt at paven mener at deler av ordenen er blitt altfor borgerliggjort, og at noen fraksjoner engasjerer seg i politiske spørsmål på en altfor direkte måte.

Møtet i Frascati var lukket og hemmelig, og det betyr at en minst må vente to uker før man på grunnlag av lekkasjer kan danne seg noe sik-

kert inntrykk av hva som foregikk der. Sannsynligvis drøftet man jesuitterordenens forhold til kirkens læreemne, grensen mellom prestelig tjeneste og rent politisk og sosialt arbeid, jesuittisk livsstil og utdannelsesspørsmål.

Den viktigste konklusjonen på møtet later til å ha vært at det nå går mot et snarlig valg av ny ordensgeneral. Den syke Pedro Arrupe har lenge villet gå av.

Enkelte jesuitter har fryktet at paven ønsket å manipulere ordenen og gi den en ny og mindre uavhengig ledelsesstruktur. Disse antagelser ser nå ut til å være gjort til skamme.

FÆRRE UTMELDINGER FRA DEN KATOLSKE KIRKE

Bonn (KN) Pavebesøket i Vest-Tyskland i november 1980 hadde i alle fall ett synlig resultat: Antall utmeldelser fra Den katolske kirke er gått drastisk tilbake. Fra tidlig på 1970-tallet viste dette tallet en jevnt stigende tendens, og nådde et høydepunkt i 1980 med 66.000 utmeldinger, en fra desember det året snudde tendensen. I 1981 var tallet «bare» 50.000, og nedgangstendensen holder seg. Det lar seg ikke slå fast med sikkerhet hva som er grunnen til denne tilbakegangen, men pavebesøket later til å være det sikreste tips. For sammenligner en med den protestantiske kirkesammenslutning EKD, ser en at utmeldesestallene der fortsatt stiger.

Dette forhold bidrar til at avstanden mellom de to kirkesamfunns medlems-tall fortsatt øker. I 1980 hadde Vest-Tyskland 26,7 mill. katolikker og 26,1 mill. medlemmer av EKD-kirkene — tallene for 1981 kommer til å vise en større forskjell.

Jødisk historie . . .

(Forts. fra side 11)

skjellige slag. Hensikten er gjerne å utdype tradisjonen, supplere den og gjøre den mer spennende.

* * *

Josefus' omtale av døperen Johannes i «Antiquitates Judaicae» derimot er et interessant supplement til den nytestamentlige overlevering som åpenbart rettfærdiggjør sin stilling som primærkilde angående døperen.

Selv om Johannes virker noe fargeløs hos Josefus i forhold til evangelieoverleveringen, gir Josefus-beretnin-

gen likevel et godt inntrykk av den massebevegelse døperen forårsaket og viktige opplysninger om hans fengsling og død.

Selv om den forhenværende fari-seer omtaler døperen Johannes i vennlige ordelag, er det få historikere som har tvilt på at uttalelsene er ekte.

Det verdifulle med Josefus-avsnittet er at det her foreligger et vitnesbyrd fra en mann som selv sto på avstand fra Johannesbegivenhetene, men som likevel fant dem betydningsfulle nok til å bli tatt med i en fremstilling av jødefolkets historie.

Det måtte jøder til for å minne verden om dette. Ikke alene i det gamle testamentes tid, men også da den såkalte alminnelige tidsberegning så dagens lys. Mennesker bør aldri glemme at begivenhetene omkring en påskemorgen i virkeligheten tar sitt utspring i jødernes nei til Faraos urettferdighet. Dette nei ble overgangen fra døden til livet.

Svend Aage Rasmussen

Som mand og kvinne . . .

(Forts. fra side 13)

sten overalt idag; lad os styrke og befæstige dem i det værdifulde vitnesbyrd for Kristus og for Kirken, som de aflægger overfor det omgivende samfund».

- 13) Jfr. f. eks. Paul VI: *Humanae vitae*, afsn. 28 - 30.
- 14) Martin Luther.
- 15) Gen. 2, 24, Mt. 19, 5-6, Mk. 10, 7-8, Ef. 5, 32 o.m.a. Se hertil også f. eks. Johs. Paul II's katekeser over ægteskabet ved onsdagsaudienserne 1980 - 1981.
Jfr. også betragtning XI: Om kaldet i ægteskabet, vedlagt.
- 16) Se hertil Johs. Paul II's Apostoliske skrivelse: *Familiaris Consortio*, 22.11.81, 4. del, 1. afsnit.
- 17) Johs. Paul II i betragtning 22.10.80 («Til orientering», febr. 1981, fodnote s. 2).
- 18) Biskop J. M. Reuss: *Geschlechtlichkeit und Liebe* («som mand og kvinde . . .» VIII, noe 12).

Moses . . .

(Forts. fra side 5)

Hvordan påsken nå enn ser ut i ytre forstand, så er den til enhver tid blant jøder erindringen om at et folk overlevde, og at det vil bli ved med å overleve så lenge man husker på betingelsene for å overleve er noe som ligger hinsides de begreper vi som mennesker i det daglige peker mest på: det er rettferd, godhet, trofasthet og kjærlighet til nesten.

DEN NYE JORDLOV LATTERLIG, MENER BISKOP

Rio de Janeiro (KN) En brasiliansk biskop har avvist regjeringens nye jordlov som en hån mot folket og et forsøk på å sanke valgstemmer. President Joao Figureiredo har modifisert nytterettsloven, slik at det nå tar fem år istedet for ti før de mennesker som bebor og dyrker et jordområde får eiendomsrett til det. Den begrenser også hver families maksimale eiendomsrett til jord oppnådd på dette vis til 25 hektar.

Mens senator Jutahi Magalhaes, lederen for kommisjonen som utformet loven, mener at den får betydning for ca 100.000 familier, hevdes det fra kirkeleg hold at betydningen er for liten.

Ifølge kirkens landkommisjon vil bare fem prosent av de to millioner som har det verst få noen glede av loven. Og fordi den bare berører en liten gruppe. . .

Biskop Tomas Balduino av Goras Velho, visepresident for kirkens indianerråd, avviser loven som en hån mot folket og et forsøk på å sanke stemmer. Brasil har ca ti millioner posseiros, dvs. mennesker uten formell eiendomsrett til den jorden de bor på og lever av. De bor meget primitivt, og blir stadig vekk fordrevet fra sted til sted av soldater, politi eller bøller ansatt av godseiere. Fordrivelsene har ført til 120 døde i 1980 og i fjor like mange.

Den nye landloven sikrer ikke den store masse av landarbeideres rettigheter, mener kirken, og dette har fått kirken til å sammenkalle til en drøfting av deres situasjon allerede denne måned.

På grunn av Jacob Fogstads sykdom er Odd Barra konstituert som formann i Caritas Norge inntil 1. september.

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge

Ved bestilling av olje:

02-19 12 00 - Service 02-19 12 20

BEGRAVELSESBYRÅET**TS Jacobsen a/s**

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse
Ordner alt

Egen parkeringsplass

SÅ MANGE ER VI I OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Antall katolikker 1. januar 1982: 14.131

Arendal	232		
Bergen	1493		
Drammen	632		
Fredrikstad	992		
Halden	331	Hamar	413
Kristiansand	613	Haugesund	199
Lillehammer	69	Hønefoss	183
Lillestrøm	610		
Oslo St. Olav	2654		
St. Hallvard	2035		
Porsgrunn	575		
Stabekk	1040		
Stavanger	1383		
Tønsberg	677		

Oslo, 26. februar 1982

Johan C. Castricum
Generalvikar**15.500 KATOLIKKER I NORGE**

Oslo (KN) Det fantes pr.1. januar 1982 ca. 15.500 registrerte katolikker i Norge. Dette er omtrent ett tusen mer enn året før. Den katolske kirke er delt i tre kirkedistrikter: Oslo katolske bispedømme, Trondheim stift (Møre og Trøndelag) og Tromsø stift (Nord-Norge). Hele 14.131 katolikker hører til i en av de 17 menigheter i Oslo katolske bispedømme.

Av de 27 menighetene i landet, har fem mer enn tusen medlemmer: Oslo St. Olav (2.654), Oslo St. Hallvard (2.035), Bergen (1.493), Stavanger (1383) og Asker & Bærum (1.040). Man regner med at det finnes tusener av katolikker i Norge som ikke er blitt registrert av menighetene.

Den katolske kirkes sterke økning skyldes ikke konvertittene. I 1981 gikk 35 over til den katolske tro, mens 40 meldte seg ut av kirken. Økningen skyldes et høyt fødselsoverskudd og mange innvandrere og flyktninger. Endel av disse utlendingene har vært i Norge i årevis, men ble først registrert i 1981.

Antall prester sank noe i 1981, fra 66 til 62. Samtidig har tallet på pretestudenter steget. Antall ordenssøstre har vært jevnt synkende i mange år.

Sett på litt lengre sikt, er det klart at den katolske kirke opplever en meget rask vekst i Norge. I 1977 omfattet den 11.015 personer — og nå er tallet drøyt 42 prosent høyere.

**Kom inn og se vårt fine utvalg i
bøker for fasten og påsken, plater
og kassetter, kors og krusifikser,
ikoner og lys**

ONSDAG FØR SKJÆRTORS DAG STENGES KL. 12.00.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14.

Torsdag 9—18.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: (eng)	14.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55		9.00	11.00
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , lörd.: Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , lörd.: Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.:	19.00 9.00	11.00
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sønd.:	9.30	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , lörd.: Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	sønd.:	13.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torjinn's kirke</i> , lörd.: Torvgt. 113, tlf. 23 751	sønd.:	18.00	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.:	18.00	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , lörd.: Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	sønd.:	18.00	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnuss kirke</i> , sønd.: Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	10.30
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	lörd.:	18.00	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 55		19.00	10.45
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69		9.15	10.30
STAVANGER: <i>St. Svitthans kirke</i> , lörd.: Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	sønd.:	17.00 8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510			Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		9.00	11.00
<i>St. Elisabeth hospitaal</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torjinn's kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , lörd.: Norgesund, tlf. 37 558	sønd.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277	lörd.: sønd.:	19.00	11.00
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sanniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: sønd.:	15.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			Efter avtale

KATOLIKKER I POLEN

TRENGER DIN HJELP

Giro 20 20881

LITURGISK KALENDER

APRIL

1. Ferial. 1. Mos. 17, 3-9. Joh. 8, 51-59.
2. Ferial. Jer. 20, 10-13. Joh. 10, 31-42 (Memoria til Frans av Poala, eremitt, mulig).
3. Ferial. Esek. 37, 21-28. Joh. 11, 45-56.

DEN STILLE UKE

4. **Palmesøndag**. Jes. 50, 4-7. Filip. 2, 6-11. Mk. 14, 1-15, 47 (eller 15, 1-39). (Isidor, biskop og kirkelærer, feires ikke).
5. Ferial. Jes. 42, 1-7. Joh. 12, 1-11. (Vincent Ferrer, prest, feires ikke)
6. Ferial. Jes. 49, 1-6. Joh. 13, 21-33.36-38.
7. Ferial. Jes. 50, 4-9a. Mt. 26, 14-25. (Jean Baptiste de la Salle, prest, feires ikke).
8. Ferial: Oljevigselsmesse. Jes. 51, 1-3a.6a8b-9. Joh. Ap. 1, 5-8. Lk. 4, 16-21.

TRIDUUM PASCHALE

8. Aftenmesse, Skjærtorsdag. 2. Mos. 12, 1-8.11-14. 1. Kor. 11, 23-26. Joh. 13, 1-15.
9. Langfredag. Jes. 52, 13-53, 12. Hebr. 4, 14-16; 5. 7-9. Joh. 18, 1-19, 42.
10. Lørdag i den stille uke.

PÅSKETIDEN

11. Herrens oppstandelse.

Påskevigilie. Man velger tre GT-lesninger fra følgende liste:

1. Mos. 1, 1-2, 2 (eller 1, 1.26-31a).
1. Mos. 22, 1-18 (eller 1-2.9a.10-13.15-18).
2. Mos. 14, 15-15, 1. Må ikke utelates. Jes. 54, 5-14. Jes. 55, 1-11. Baruk 3, 9-15.32-4.4. Esek. 36, 16-17a.18-28. Rom. 6, 3-11. Mk. 16, 1-8.

Morgenmesse. Ap.Gj. 10, 34a.37-43. Kol. 3, 1-4. Joh. 20, 1-9. (Stanislas, biskop og martyr, feires ikke).

2. Påskedag. Ap.Gj. 2, 14.22-32. Mt. 28, 8-15.
3. Tirsdag i Påskeoktaven. Ap.Gj. 2, 36-41. Joh. 20, 11-18. (Martin I, pave og martyr, feires ikke).
4. Onsdag i Påskeoktaven. Ap.Gj. 3, 1-10. Lk. 24, 13-35.
5. Torsdag i Påskeoktaven. Ap.Gj. 3, 11-26. Lk. 24, 35-48.
6. Fredag i Påskeoktaven. Ap.Gj. 4, 1-12. Joh. 21, 1-14. (Magnus, martyr, feires ikke).
7. Lørdag i Påskeoktaven. Ap.Gj. 4, 13-21. Mk. 16, 9-15.
8. **2. søndag i Påsken**. Ap.Gj. 4, 32-35. 1. Joh. 5, 1-6. Joh. 20, 19-31.
9. Ferial. Ap.Gj. 4, 23-31. Joh. 3, 1-8.
10. Ferial. Ap.Gj. 4, 32-37. Joh. 3, 7-15.
11. Ferial eller Anselm, biskop og kirkelærer. Ap.Gj. 5, 17-26. Joh. 3, 16-21.
12. Ferial. Ap.Gj. 5, 27-33. Joh. 3, 31-36.
13. Ferial eller Georg, martyr. Ap.Gj. 5, 34-42. Joh. 6, 1-15.
14. Ferial eller Fidelis av Sigmaringen, prest og martyr. Ap.Gj. 6, 1-7. Joh. 6, 16-21.
15. **3. søndag i Påsken**. Ap.Gj. 3, 13-15.17-19. 1. Joh. 2, 1-5a. Lk. 24, 35-48. (Markus, evangelist, feires ikke).
16. Ferial. Ap.Gj. 6, 8-15. Joh. 6, 22-29.
17. Ferial. Ap.Gj. 7, 51-59. (Gr. 7, 51-8, 1a). Joh. 6, 30-35.
18. Ferial eller Peter Chanel, prest og martyr. Ap.Gj. 8, 1-8. (Gr. 1b-8). Joh. 6, 35-40.
19. Katarina av Siena, jomfru. Ap.Gj. 8, 26-40. Joh. 6, 42-52 (Gr. 44-51)
20. Ferial eller Pius V, pave. Ap.Gj. 9, 1-29. Joh. 6, 53-60 Gr. 52-59.

Kristus er oppstanden!

Påsken i Kirken

ST. OLAVS DOMKIRKE

Akersveien 1

Lørdag 3. april: Kl. 14.00 Messe.

Palmesøndag 4. april:

Kl. 9.30: Messe.

Kl. 11.00: Palmevigsel i St. Josefs kapell. Deretter prosesjon til St. Olavs Domkirke. Høymesse.

Tirsdag 6. april:

Kl. 19.00: Messe med vigsel av de helige oljer.

Onsdag 7. april:

Kl. 19.00: Korsvevandakt, messe.

Skjærtorsdag 8. april:

Kl. 19.00: Høymesse, tilbedelse.

Langfredag 9. april:

Kl. 15.00: Pasjonsgudstjeneste med kommunion.

Påskeaften 10. april:

Kl. 23.00: Vigsel av påskelyset og døpevannet. Fornyelse av dåpsløftene. Høymesse.

1. påskedag 11. april:

Kl. 9.30: Messe.

Kl. 11.00: Høymesse med preken ved biskop Gran.

Kl. 19.00: Engelsk messe.

2. påskedag 12. april:

Kl. 11.00: Messe (den eneste denne dag).

Anledning til skrifte:

Onsdag 31. mars kl. 18.00—19.00.

Lørdag 3. april kl. 14.30—16.00.

Mandag 5. april kl. 18.00—19.00.

Ellers etter avtale.

ST. HALLVARD KIRKE, Enerhauggt 4.

Palmesøndag: (ingen barnegudstjeneste)

Kl. 11.00: Familiegudstjeneste: Palmevigsel, prosesjon. Høymesse. Barnegruppen, ungdomskoret og kirkecoret medvirker.

Skjærtorsdag: Kl. 19.00: Høymesse,

Langfredag: Kl. 17.00: Lidelsesberetning, hyldning av korset. Kommunion.

Påskeaften: Kl. 22.45: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet, høymesse.

1. påskedag: Kl. 8.30: Fromesse.

Kl. 11.00: Høymesse.

2. Påskedag: Kl. 11.00: Messe.

ST. DOMINIKUS KIRKE

Palmesøndag:

Kl. 11.00: Høymesse med palmevigsel og prosesjon.

Onsdag før Skjærtorsdag:

Kl. 20.00: Matutin.

Skjærtorsdag:

Kl. 09.00: Laudes. Kl. 18.30: Høymesse.

Kl. 21.30: Lesning av Jesu avskjedstale til disiplene. Kl. 22.00: Matutin.

Langfredag:

Kl. 09.00: Laudes. Kl. 17.00: Langfredagsgudstjeneste. Kl. 20.00: Matutin.

Påskeaften:

Kl. 09.00: Laudes. Kl. 23.00: Påskevigilie.

1. Påskedag:

Kl. 11.00: Høymesse.

VOR FRUE VILLA

Palmesøndag: Kl. 9.00: Høymesse.

1. Påskedag: Kl. 10.00: Høymesse.

2. Påskedag: Kl. 9.00: Messe.

GREFSEN KAPELL

Palmesøndag: Kl. 9.00: Stille Messe.

Kl. 11.00: Høymesse.

Skjærtorsdag: Kl. 16.00: Festgudstjeneste.

Langfredag: Kl. 15.00: Gudstjeneste.

1. Påskedag: Kl. 9.00: Stille Messe.

Kl. 11.00: Høymesse.

2. Påskedag: Kl. 9.00: Stille Messe.

LUNDEN KLOSTER, Ø. Lunden 5.

Palmesøndag: Kl. 10.00: Høymesse med prosesjon.

Skjærtorsdag: Kl. 18.00: Høymesse. Sakramentstilbedelse til kl. 24.00.

Langfredag: Kl. 7.45: Matutin. Ca. kl.

9.00: Laudes. Kl. 16.00: Langfredags-

gudstjeneste med korshyldning.

Kl. 19.30: Kompletorium.

Påskelørdag: Kl. 6.45: Matutin. Kl.

7.45: Laudes. Kl. 18.15: Vesper. Kl.

23.00: Vigsel av påskeilden og høymesse.

Påskedag: Kl. 7.45: Laudes. Kl. 11.00:

Høymesse. Kl. 18.00: Vesper. Kl. 20.00:

Kompletorium.

2. Påskedag: Kl. 10.00: Høymesse.

Kl. 18.00: Vesper.

MARIAKIRKEN, Stabekk.

Onsdag 31. mars: Kl. 18.30: Botsandakt.

Palmesøndag: Kl. 17.45: Messe (eng./norsk).

Palmesøndag: Kl. 10.45: Høymesse med palmevigsel og prosesjon.

Skjærtorsdag: Kl. 19.00: Høymesse. Fest til minne om innstiftelsen av Nattverdets Sakrament. Tilbedelse til kl. 22.00

Langfredag: Kl. 15.00: Korsvevandakt.

Kl. 19.00: Pasjonsgudstjeneste. Lidel-

shistorien ifølge Johannes. Hyldning

av korset. Kommunion.

Påskeaften: Kl. 23.00, vigsel av påskelyset og dåpsvannet, fornyelse av dåpsløftene. Høymesse.

1. Påskedag: Kl. 10.45: Høymesse.

2. Påskedag: Kl. 10.45: Sangmesse.

Søndag 18. april: Kl. 10.45: Kommunion.

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Milkalsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best tors-
dager kl. 9—10, tif. 20 27 35
(privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tif. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).

Kr. 110,— pr. år.
For halvår kr. 55,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 125,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480.